

บทที่ 5

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ในบทที่ 4 ได้นำเสนอผลการศึกษาในระยะที่ 1 ของการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และระดับคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ซึ่งเข้ารับบริการ ณ ศูนย์บริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน จังหวัดพิษณุโลก ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจากการศึกษาในระยะที่ 1 โดยมีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) คือ เป็นผู้ที่มีการรับรู้สติสัมปชัญญะดี สามารถสื่อสารเข้าใจ และมีความยินดีเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย จำนวน 17 ราย โดยมีข้อมูลทั่วไปและข้อมูลการตั้งครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นผู้ให้ข้อมูลหลัก รายละเอียดดังแสดงในตาราง 16 และตาราง 17

ตาราง 16 แสดงข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นผู้ให้ข้อมูลหลัก (N=17)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ (ปี)		
วัยรุ่นตอนต้น (13-14 ปี)	1	5.9
วัยรุ่นตอนกลาง (15-17 ปี)	11	64.7
วัยรุ่นตอนปลาย (18-19 ปี)	5	29.4
(Mean=16.7,SD=1.44,Min=14,Max=19)		
2. การศึกษา		
กำลังศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	17.6
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	9	52.9

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การประกอบอาชีพของตนเองและจากพ่อและแม่	1	5.9
การประกอบอาชีพของตนเองและจากคู่รัก/สามี	2	11.8
7. สถานภาพสมรส		
แต่งงานแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส	5	29.4
ไม่ได้แต่งงานแต่ใช้ชีวิตคู่ด้วยกัน	6	35.3
ไม่ได้แต่งงานและแยกกันอยู่	6	35.3
8. อายุของคู่รักหรือสามี (ปี)		
10 – 19	11	64.7
20 – 29	6	35.3
(Mean=19, S.D.=3.37, Min=15, Max=27)		
9. ความรับผิดชอบของคู่รักหรือสามี		
ดูแลและรับผิดชอบท่านอย่างต่อเนื่อง	9	52.9
ดูแลและรับผิดชอบท่านเป็นครั้งคราว	4	23.5
ไม่ดูแลและรับผิดชอบท่านเลย	4	23.5
10. การประกอบอาชีพของคู่รักหรือสามี		
ลูกจ้างเอกชน	1	5.9
รับจ้างทั่วไป	9	52.9
ค้าขาย	2	11.8
เกษตรกร	1	5.9
นักเรียนหรือนักศึกษา	2	11.8
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1	5.9
ไม่ทราบ	1	5.9

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของคู่รัก/สามี (บาท)		
ไม่มีรายได้เลย	2	11.8
ไม่ทราบ	6	35.3
มีรายได้	9	52.9
5,001 - 10,000	8	88.9
10,001 - 15,000	1	11.1
(Mean=8,166, S.D.=3,082, Min=5,000, Max=15,000)		
12. ลักษณะการอยู่อาศัยของท่านในปัจจุบัน		
อยู่กับบิดามารดาของตนเอง	6	25.0
อยู่กับคู่รักหรือสามี	2	8.3
อยู่กับญาติพี่น้อง	1	4.2
อยู่กับบิดามารดาของตนเองและคู่รัก/สามี	8	33.3

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำนวน 17 ราย ซึ่งมีการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีอายุระหว่าง 13-19 ปี อายุเฉลี่ย 16.7 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.44 เป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตอนต้น คือ มีอายุ 14 ปี (เด็กหญิงแม่) จำนวน 1 คน (ร้อยละ 5.9) วัยรุ่นตอนกลาง คือ มีอายุ 15-17 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 64.7) ที่เหลืออีก 5 คน (ร้อยละ 29.4) เป็นวัยรุ่นตอนปลาย กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มากที่สุดร้อยละ 52.9 การประกอบอาชีพในขณะตั้งครรภ์ ผู้ให้ข้อมูลกำลังอยู่ในช่วงการเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา (ร้อยละ 58.8) โดยมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 2,375 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2,108 ต่ำสุด 200 บาท สูงสุด 7,500 บาท กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ร้อยละ 75 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาทต่อเดือน โดยแหล่งค่าใช้จ่ายที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้รับมาจากพ่อหรือแม่ของตนเองเป็นหลัก (ร้อยละ 47.1)

ด้านสถานภาพสมรส พบว่า ไม่ได้แต่งงานแต่ใช้ชีวิตร่วมกันและแยกกันกับคู่รักหรือสามี ร้อยละ 35.3 คู่รักหรือสามีของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีอายุเฉลี่ย 19 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.37 ผู้ที่มีอายุน้อยที่สุด 15 ปี และมากที่สุด 27 ปี โดยร้อยละ 64.7 อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีอายุ 10-19 ปีเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยคู่รักหรือสามีดูแลและรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องร้อยละ 52.9 ในขณะที่ร้อยละ 47 ที่ดูแลและรับผิดชอบเป็นครั้งคราวและไม่ดูแลรับผิดชอบเลย อาชีพในขณะ

สัมภาษณ์คือ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 52.9) โดยมีรายได้เฉลี่ย 8,166 บาทต่อเดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3,082 ต่ำสุด 5,000 บาทต่อเดือน สูงสุด 15,000 บาทต่อเดือน และพบว่าส่วนใหญ่หรือร้อยละ 88.9 มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และในขณะตั้งครรภ์ผู้ให้ข้อมูลยังคงอาศัยอยู่กับพ่อแม่ของตนเองและคู่รักหรือสามี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 33.3) รองลงมา คือ อยู่กับพ่อแม่ของตนเอง (ร้อยละ 25)

ตาราง 17 แสดงข้อมูลการตั้งครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นผู้ให้ข้อมูลหลัก (N=17)

ข้อมูลการตั้งครรภ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุครรภ์ (เดือน)		
2	4	16.7
3	1	4.2
4	4	16.7
5	4	16.7
6	4	16.7
(Mean=4.1, S.D.=1.50, Min=2, Max=6)		
2. จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์		
1	15	88.2
2	2	11.8
3. จำนวนครั้งของการแท้งบุตร		
ไม่เคยแท้ง	17	100
4. จำนวนการคลอดบุตร (ครั้ง)		
0 (ไม่เคย)	15	91.7
1	2	8.3
5. อายุเมื่อมีบุตรคนแรก (ปี)		
15	1	50.0
17	1	50.0
(Mean=16,SD=1.41,Min=15,Max=17)		

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อมูลการตั้งครรภ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. สาเหตุที่นำไปสู่การตั้งครรภ์		
ไม่มีความรู้ในการป้องกันหรือคุมกำเนิด	3	12.5
ไม่ได้ป้องกันหรือคุมกำเนิด	11	45.8
เกิดความผิดพลาดในการคุมกำเนิด	3	12.5
7. การกระทำเพื่อมุ่งหวังให้แท้งบุตรในครรภ์ปัจจุบัน (ครั้ง)		
ไม่เคย	13	54.2
เคย	4	16.7
จำนวน (ครั้ง)		
1	2	50.0
2	1	25.0
5	1	25.0
(Mean=2.2, S.D.=1.89, Min=1, Max=5)		
ด้วยวิธี		
กินยาขับอย่างเดียว	3	75.0
กินยาขับและทำแท้งที่คลินิกเอกชน	1	25.0
สาเหตุที่ทำแท้ง		
ตัดสินใจเอง	3	75.0
ญาติแนะนำ	1	25.0
8. การฝากครรภ์ขณะตั้งครรภ์		
ไม่ได้ฝากครรภ์ เพราะไม่พร้อมตั้งครรภ์ครั้งนี้	6	35.3
ฝากครรภ์	11	64.7
ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ (เดือน)		
2	3	27.3
3	2	18.2
4	3	12.5
6	3	12.5
(Mean=3.8, S.D.=1.60, Min=2, Max=6)		

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อมูลการตั้งครรภ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การพบแพทย์		
ไปพบแพทย์ทุกครั้ง	10	90.9
ผิดนัดแพทย์ เพราะอยู่ต่างจังหวัด	1	10.1

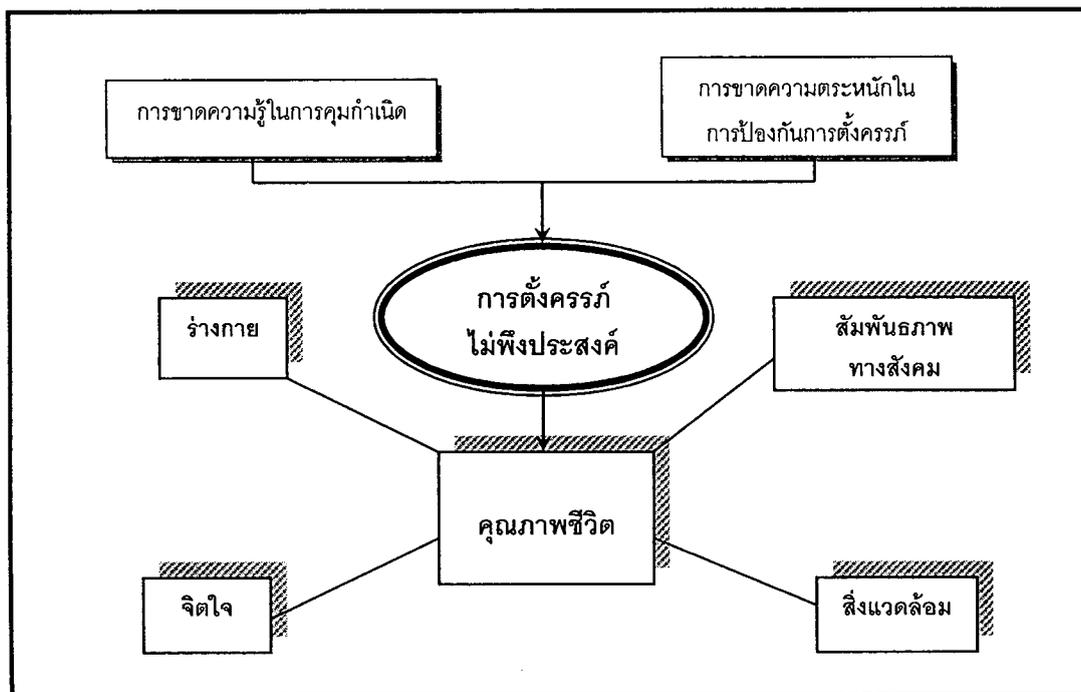
ข้อมูลการตั้งครรภ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มีอายุครรภ์เฉลี่ย 4 เดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.5 น้อยสุด 2 เดือน สูงสุด 6 เดือน ส่วนใหญ่เป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรก (ร้อยละ 88.2) ไม่มีประวัติการแท้งบุตร ผู้ที่เคยคลอดบุตรมีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 8.3) เป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี และ 17 ปี (ร้อยละ 50) สำหรับสาเหตุที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ครั้งนี้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นคิดว่าเกิดการการไม่ได้ป้องกันหรือคุมกำเนิด (ร้อยละ 45.8) จากความไม่พร้อมในการตั้งครรภ์ครั้งนี้ทำให้หญิงวัยรุ่นร้อยละ 16.7 มีการกระทำเพื่อมุ่งหวังให้เกิดการแท้งบุตรจำนวนเฉลี่ย 2.2 ครั้ง สูงสุดถึงจำนวน 5 ครั้ง ด้วยวิธีการกินยาขับ (ร้อยละ 75) และกระทำมากกว่า 2 วิธี (ร้อยละ 25) ซึ่งการกระทำดังกล่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 75 เกิดจากการคิดและตัดสินใจของผู้ตั้งครรภ์ นอกจากนี้รวมถึงการได้รับคำแนะนำจากญาติ (ร้อยละ 25) และหลังจากเข้ารับบริการที่ศูนย์บริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ร้อยละ 64.7 ตัดสินใจฝากครรภ์ โดยมีอายุครรภ์เฉลี่ย 3.8 เดือน สูงสุด 6 เดือน และร้อยละ 90.9 ของผู้ที่ฝากครรภ์ได้มีการไปพบแพทย์ตามนัดทุกครั้ง

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ผลจากการสัมภาษณ์และสังเกตในผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 17 คน โดยมีมีข้อค้นพบ 3 ประเด็น คือ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และแรงสนับสนุนทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีสาเหตุตามข้อค้นพบ 2 ประเด็น คือ การขาดความรู้ในการคุมกำเนิดและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จากการตั้งครรภ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นทั้ง 4 ด้าน คือ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพ 6 การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการสังเกตหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ที่เข้ารับบริการ ณ ศูนย์บริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน จำนวน 17 คน พบว่า มีสาเหตุของการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุของการตั้งครรภ์ครั้งนี้ ดังนี้

1. สาเหตุการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

สาเหตุสำคัญของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ครั้งนี้ พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังขาดความรู้ในการคุมกำเนิดและขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ ดังนี้

1.1 การขาดความรู้ในการคุมกำเนิด

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ พบว่า บางรายมีการคุมกำเนิดไม่ถูกต้อง เช่น การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดครั้งแรกในวันที่มีเพศสัมพันธ์ มีความคิดว่า การหลังข้างนอกไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์และมีความเชื่อที่ว่า การมีเพศสัมพันธ์ครั้งเดียวจะไม่ตั้งครรภ์ ดังคำกล่าวของ A05, A04 และ A07

...ไม่ได้คุมคะ เคยกินยาคุมกำเนิดแบบ 21 เม็ดคะ ก็กินยาในวันที่เรามีเพศสัมพันธ์
(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

...หนูพูดตรงๆเรื่องเพศสัมพันธ์เนี่ย หนูไม่เคยอยาก ความใคร่ไม่เคยมีเลย
มันไม่รู้ผิดพลาดมาได้ยังไง เอ!มันจะมาได้ยังไงหนอ เราไม่เคยที่จะให้เขา แบบได้กัน
แล้วพอเขาจะเสร็จหนูก็ให้เขาเอาออกอย่างเงี้ย รู้ว่าเราไม่ได้กินยาอะจ๊ะ หนูก็ว่าเอ๊ะ!มัน
พลาดได้ยังไง เราก็ไม่รู้เหมือนกัน
(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ครั้งเดียวที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยกัน ไม่ได้ป้องกันคะ
(A07, ผู้ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2556)

แม้ว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะรู้จักยาเม็ดคุมกำเนิด แต่ยังคงขาดความรู้ถึงวิธีการใช้
ที่ถูกต้อง รวมทั้งในบางรายยังมีความเชื่อผิดๆ เช่น หากฝ่ายชายหลังข้างนอกรอหรือมีเพศสัมพันธ์
เพียงครั้งเดียวจะไม่สามารถเกิดการตั้งครรภ์ได้ ข้อค้นพบดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของ
การตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ นอกจากการขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดที่ถูกต้องแล้ว
สาเหตุที่ทำให้หญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ คือ การขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกัน
การตั้งครรภ์

1.2 การขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญการป้องกันการตั้งครรภ์
เช่น การไม่ได้รับประทานยาคุมกำเนิดอย่างต่อเนื่องเพราะต้องไปทำงานต่างจังหวัดและไม่ทราบ
สถานที่จำหน่ายยาคุมกำเนิด นอกจากนี้การไม่ได้รับประทานยาคุมกำเนิดอย่างครบถ้วนยังมี
ส่วนมาจากนิสัยส่วนตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เช่น เป็นผู้รับประทานยาและมีปัญหาเรื่อง
การรับประทานยา ดังตัวอย่าง A013, A012 และ A015

...กินยา ใ้ยาคูม 28 เม็ด กินตามลูกศร ตอนอยู่ที่นี้กินยาคุมตลอด ตอนไป
ทำงานกรุงเทพก็ไม่ได้กิน เพราะว่าไปอยู่แล้วไม่รู้ว่าจะซื้อตรงไหน ไม่รู้จักร้าน
(A013, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...คือก่อนหน้ากินยา กินก่อนนอนครั้งละเม็ด แบบก็เม็ด ไม่รู้ ไม่ได้นับแล้วแต่
บางวัน บางวันลืมก็ไม่ได้กิน

(A012, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

...ไม่ได้คุมค่ะ ปกติไม่เคยกินยาคุมเลย เพราะเป็นคนที่ไม่ชอบกินยาเพราะบางที
ก็ลืม

(A015, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2557)

สาเหตุสำคัญของ การตั้งครรรภ์ในหญิงวัยรุ่นมาจากการขาดความรู้ใน
การคุมกำเนิด รวมถึงการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการตั้งครรรภ์ ซึ่งนำไปสู่
ภาวะการตั้งครรรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ จากการศึกษาที่หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นไม่มีเจตนาและขาดความพร้อมใน
การตั้งครรรภ์ครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น

2. คุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น

การตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นเป็นการตั้งครรรภ์ที่ไม่พร้อมและไม่มีเจตนาให้เกิดขึ้น เนื่องจาก
เป็นวัยที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นการก้าวสู่ความเป็นแม่ที่รวดเร็ว
ย่อมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น

2.1 คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย (Physical Domain)

หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นรับรู้ถึงความไม่สุขสบายจากการตั้งครรรภ์และมีอาการ
เจ็บปวดตามร่างกาย อาการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ดังนี้

2.1.1 อาการไม่สุขสบาย เจ็บปวดตามร่างกายขณะตั้งครรรภ์ส่งผลกระทบต่อการใช้
ชีวิตประจำวัน

อาการไม่สุขสบายที่พบในหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น คือ อาการคลื่นไส้ อาเจียน
หรือที่เรียกว่าอาการแพ้ท้องและมีอาการแพ้กลิ่นหรือแพ้อาหารร่วมด้วย โดยเกิดขึ้นในระยะแรกของ
การตั้งครรรภ์

1) อาการไม่สุขสบายจากการแพ้ท้อง

หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นมีอาการแพ้ท้องอย่างรุนแรง อาเจียน
และรับประทานอาหารได้น้อยส่งผลให้น้ำหนักตัวลดลงและไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้
อย่างปกติ นอกจากนี้ยังพบอาการอ่อนเพลีย ง่วงนอนมากกว่าปกติ ปวดท้องน้อยและปวดเมื่อ
ตามร่างกายอีกด้วย ดังคำกล่าวของ A04, A14 และ A12:

...มีปวดเนื้อปวดตัว เป็นมากตอนนอน แต่กินอะไรก็คอยแต่จะอ้วก ไม่มีเหลือกิน ก็โห!เข้าไปก็ออกหมดเลยคราวนี้ นอนเหงื่อแตกเต็มตัวเลยอะ ปวดท้องแต่ไม่ปวดหัว (สายหน้า) เด็กตัวน้อยทานข้าวไม่ค่อยได้ ก็ตอนแรกก็ไปฝาก (ลากเสียงยาว) ปกติมาตลอดแล้ว โห้ะ! พอมาอยู่บ้านได้สักพักนึง ลองไปซังไปน้ำหนักมันลดลงเหลือหกสิบกว่า คอยแต่จะอ้วก รู้สึกว่าระยะหลังเนี่ยคอยยังชั่วอยู่ มีอาการเพ็ลลีย อ่อนเพลีย แล้วก็ จะง่วงตลอดเวลา อะไรก็กินไม่ได้ จะกินได้แต่ส้ม มะม่วง แต่อาการแพ้ยังปกติอยู่ หนูทรมาณ หนูไม่ไหวแล้วพี่แทบคลานเลย ลูกบางครั้งก็ทำอะไรแทบไม่ไหวเลย จะลุก จะนั่งก็โอดโอยๆ เตี้ยวลูกอ้วกอ้วกอ้วก หนูทรมาณ แต่อันนี้หนูอะอ้วกแบบข้าวก็กิน ไม่ได้คอมันฉีก เลือดมันไหล

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...มันจะมีอาการเจ็บท้องน้อยๆ เพราะต้องขึ้นลงหอบ่อยด้วย บางทีเพ็ลลียก็ง่วงนอนกินนอน จะรู้สึกที่เราเพ็ลลีย ง่วงนอนบ่อยมาก ช่วงนี้มันก็จะเมื่อยจะปวด แต่ช่วงแรกอยากกินของเปรี้ยวมากเลย (หัวเราะ) ช่วงสามเดือนแรก

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

...ไม่แพ้ มีแต่มันดิน ก็มีอาการปวดๆ เมื่อยๆ มันเบือๆ เหนิงๆ เวลาเที่ยงๆ อะง่วง อย่างเวลานี้อะเริ่มง่วงแล้ว

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีอาการไม่สุขสบายและอาการปวดเมื่อยตามร่างกายในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป บางคนมีอาการปวดเมื่อยและอ่อนเพลีย แต่ในบางคนมีอาการแพ้ท้องอย่างรุนแรงจนไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ปกติ นอกจากนี้การมีโรคประจำตัว ในขณะที่ตั้งครรภ์ได้ส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย

2) การมีโรคประจำตัว

ก่อนการตั้งครรภ์หญิงวัยรุ่นบางรายมีประวัติของโรคประจำตัว เช่น การเป็นโรคความดันโลหิตสูงทำให้ในระหว่างการตั้งครรภ์พบว่ามีอาการปวดศีรษะเป็นประจำ และบางรายพบว่าเป็นโรคกระเพาะอาหารซึ่งจะมีอาการปวดท้องเป็นๆ หายๆ ตลอดการตั้งครรภ์

เมื่อเกิดอาการดังกล่าวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเลือกบรรเทาอาการด้วยวิธีการรับประทานยาและฉีดยาเท่านั้น ดังตัวอย่างของ A13, A15 และ A16:

...ปวดหลัง ปวดขา มีไม่สบายบ้างแต่เป็นครั้งเดียวตอนอากาศหนาว แต่มักจะปวดหัวส่วนมาก แต่ก่อนเป็นความดันสูง ก็ไปหาหมอครั้งหนึ่ง ตอนนั้นก็ไม่ค่อยได้ไปหาหมอ กินยาพาราอย่างเดียว หนูเป็นบ่อยแต่ไม่ค่อยได้ไปหา ช่วงแรกก็มีอาเจียน ก็รู้สึกปวดท้อง เพลียๆ

(A13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...มีป่วยแค่ช่วงแรกๆ และก็มีป่วยเป็นโรคกระเพาะ ซึ่อยากกินเองไม่ได้ไปหาหมอบางครั้งก็เหมือนจะปวดๆ ท้อง

(A15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2557)

...มันก็มีปวดเมื่อยตามตัวบ้างบางครั้ง ปวดท้อง เป็นโรคกระเพาะไปฉีดยา

(A16, ผู้ให้สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

อาการไม่สุขสบาย เจ็บปวดตามร่างกายและการมีโรคประจำตัวขณะตั้งครรภ์ย่อมส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น นอกจากนี้อาการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันและการทำงานของแต่ละบุคคลอีกด้วย

2.1.2 ความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันและการทำงาน

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้ถึงความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันประกอบด้วย ด้านการเรียน ด้านการประกอบอาชีพ และการช่วยเหลืองานในครอบครัว ดังนี้

1) ความสามารถทางด้านการเรียน

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งยังคงสามารถไปเรียนหนังสือได้อย่างปกติเนื่องจากคุณครูยังไม่ทราบถึงการตั้งครรภ์ แต่มีหญิงตั้งครรภ์บางรายไม่ทราบว่าตนเองกำลังตั้งครรภ์ ดังตัวอย่าง A06, A09 และ A08

...ยังไปเรียนได้ปกติค่ะ เพราะคุณครูยังไม่รู้ ก็ใส่เสื้อผ้าหลวมๆ ใส่เสื้อคลุม

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

...ได้ปกติค่ะ เพราะเราไม่รู้ว่าจะต้อง

(A08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2556)

...ค่ะ คุณครูยังไม่รู้ก็ยังไม่เรียนได้ปกติ

(A09, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2556)

นอกจากการไปเรียนหนังสือเหมือนเด็กวัยเดียวกันตามปกติด้วยแล้วยังพบว่าหญิงตั้งครรภ์บางรายยังต้องประกอบอาชีพหารายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเอง และบางรายประกอบอาชีพเป็นงานรองเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของตนเอง

2) ความสามารถด้านการประกอบอาชีพ

ก่อนตั้งครรภ์พบว่าหญิงวัยรุ่นบางรายต้องทำงานประเภทรับจ้างทั่วไป แต่เนื่องจากอาชีพดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย รวมทั้งการมีอากรแพ่ท้องส่งผลให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ แต่ในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายยังคงสามารถไปทำงานได้อย่างปกติ อันเนื่องมาจากความจำเป็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิต ดังคำกล่าวของ A03 และ A14

...ไม่ได้ไปทำงานเลยคะ همینจะอ้วก อยากไปทำงาน เคยไปทำ 2 วัน แม่ไม่ให้ไปทำเพราะหนึ่งต้องไปหิ้วปูนยั้งี้ บางครั้งมันก็ลื่น ไม่ได้ๆ อันตรายแต่ถึงจะไม่ใช่ไรแต่อาจจะกระทบกระเทือนเด็กได้สรุปแล้วคือหยุด แม่ก็จะไปทำงานกับแฟนแค่สองคน

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...ชายของอยู่ในพิศโลกคะ เป็นพวกร้านขายตุ๊กตาก็หลายเดือนอยู่คะ เพราะเราต้องทำงาน มันต้องอยู่หอ ไปกลับไม่ได้ มันไกล

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

ความสามารถในการประกอบอาชีพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในแต่ละรายมีความแตกต่างกันทั้งขึ้นอยู่กับสุขภาพร่างกายในขณะตั้งครรภ์และประเภทของงาน นอกจากนี้การประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวแล้ว หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต้องช่วยเหลืองานในครอบครัวอีกด้วย

3) การช่วยเหลืองานในครอบครัว

เนื่องด้วยหญิงวัยรุ่นส่วนหนึ่งยังคงพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในฐานะของบุตรหลานจึงมีหน้าที่สำคัญในการแบ่งเบาภาระของครอบครัวในด้านการช่วยเหลืองานภายในบ้านต่างๆ เช่น การซักผ้า หุงข้าวและการทำงานสะอาดบ้าน ฯลฯ แต่พบว่าจากการตั้งครรภ์ครั้งนี้ส่งผลให้ความสามารถในการช่วยเหลืองานภายในครอบครัวลดลง ดังคำกล่าวของ A03, A04 และ A05

...ก็ล้างจาน ทำกับข้าว อิ่ม...แล้วก็หุงข้าว ทำได้บางอย่าง บางอย่างก็ทำไม่ได้ ก็กับข้าว เหม็นกลิ่นกับข้าวที่ทำเอง อ้วก

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...ปกติแล้วหนู...หนูไม่ได้ไปทำงานที่ไหนเลย ไม่มีวุฒิอะนะหางานทำยาก เลี้ยงลูกอยู่บ้าน แต่พอมาท้องอะไรหนูก็เหม็น อะไรหนูก็แพ้ จะทำอะไรได้นิดหน่อย บางครั้งก็ซักผ้า ล้างจาน ดายหญ้าบ้างอะไรบ้าง ได้แค่นี้ แม่หนูเขาก็เอาลูกไปด้วย เป็นบางครั้งค่ะพี่ เป็นบางครั้ง เหมือนว่าร่างกายเรายืดบางครั้งนั่งล้างจานไปก็อ้วกไป เราเวียนเป็นหนักอะหนู จนพอบอกว่าเป็นผิมนุชย์มมา

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ก่อนท้องก็หุงข้าว ล้างจาน เก็บกวาดบ้าน ทำความสะอาดบ้าน ตอนนี้ก็ทำได้บ้าง เช่น หุงข้าว มีบางอย่างที่ทำได้ เช่น ถูบ้าน

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันประกอบด้วย ในด้านการเรียน พบว่า ยังคงสามารถไปเรียนหนังสือได้ปกติเนื่องจากอายุครรภ์ยังน้อยและปกปิดการตั้งครรภ์กับสถานศึกษา ในด้านการประกอบอาชีพ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของร่างกายว่ามีผลต่อ

การทำงานประกอบอาชีพ และความสามารถในการช่วยเหลืองานในครอบครัวลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพร่างกายของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น คือ การนอนหลับพักผ่อน

2.1.3 การนอนหลับพักผ่อน

ในระหว่างการตั้งครรภ์พบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายนอนหลับพักผ่อนได้ไม่เพียงพอ เนื่องจากการมีอาการแพ้ท้องอย่างรุนแรง ความเครียด วิตกกังวล ทำให้มีปัญหาในการนอนหลับ เช่น การหลับยาก การตื่นกลางดึก ตื่นแล้วไม่สามารถหลับต่อได้อีก มีอาการไม่สดชื่นเมื่อตื่นนอน ดังตัวอย่าง A04, A07 และ A012:

...มันทรมาณ รอมาหนูก็ทรมาณ นอนไม่ได้เลยจะข่มตาหลับ โอ๊ย!คงต้องหาอะไรเข้าปาก พอหาใส่ปากก็ต้องลุกออกมาอ้วกอีก จะ มันนอนไม่หลับหรือที่ แล้วก็เวลานั้น หนูก็นอนไม่ได้อะพี่ บางครั้งก็แฉ่งถึงจะได้ข่มตาหลับคือต้องแฉ่งจริงๆมันข่มตาเอาจนตัวเองให้แยะจริงๆ บางครั้งก็ตื่นสามสี่โมง หนูก็แยะอะกลางคืนหนูไม่ได้นอนอะ

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...บางวันก็หลับได้ปกติ แต่ถ้าคิดมาก เครียดๆ ก็จะไม่ค่อยหลับ

(A07, ผู้ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2556)

...มีตื่นกลางดึกบ้าง ก็จะเหมือนว่านอนไม่พอ

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

นอกจากอาการไม่สุขสบาย เจ็บปวดตามร่างกายได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นแล้ว ยังพบว่าความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน และการทำงานลดลงไปจากเดิม รวมทั้งการมีปัญหาการนอนหลับพักผ่อนที่ไม่เพียงพอ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงไปยังคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอีกด้วย

2.2 คุณภาพด้านจิตใจ (Psychological Domain)

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะในรายที่ตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ เนื่องจากขาดความพร้อมในการตั้งครรภ์ทำให้เกิดความวิตกกังวลต่อเรื่องต่างๆ เช่น ความรู้สึกกลัว วิตกกังวลเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว และการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์

2.2.1 ความรู้สึกกลัว วิดกกังวลเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายต้องปกปิดการตั้งครรภ์ เนื่องจากมีความรู้สึกกลัวว่าจะถูกตำหนิจากบุคคลในครอบครัว เกิดความรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเองในการปรับตัว เป็นมารดา ความปลอดภัยในการคลอดรวมทั้งการกลับไปศึกษาต่อ และปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงดูบุตร ดังนี้

1) กลัวโดนครอบครัวตำหนิ

เมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์หญิงวัยรุ่นบางรายมีความกลัวและวิตกกังวลที่จะเปิดเผยการตั้งครรภ์ให้ครอบครัวรับรู้จึงตัดสินใจที่จะเก็บปัญหาไว้คนเดียว ดังคำกล่าวของ A02, A06 และ A13

...แต่ก็กลัวคุณแม่ว่าเลยเก็บไว้คนเดียว มีกังวลบ้างว่าเราจะบอกคุณแม่อย่างไรดี

(A02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2556)

...กลัว ไม่กล้า กลัวพ่อแม่รู้ด้วย กลัวโดนพ่อแม่ว่า เพราะเขาอยากให้เราเรียนจบเลยปล่อยมาเรื่อยๆ

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

...ก็กลัวพ่อแม่รู้เรื่องท้องคะ

(A07, ผู้ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2556)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้ว่าตนเองมีหน้าที่สำคัญ คือ การศึกษาเล่าเรียน ดังนั้นการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรจึงเป็นเรื่องที่ทำให้ครอบครัวอับอาย ยากที่จะยอมรับได้และอาจเป็นการทำลายความคาดหวังของพ่อแม่ในด้านการศึกษา ความกลัวที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการปิดบังปัญหากับครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเองในด้านการปรับตัวเป็นมารดาอีกด้วย

2) วิตกกังวลต่อการปรับตัวสู่บทบาทเป็นมารดา

การตั้งครรรภ์ไม่พร้อมย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจแก่หญิงวัยรุ่นซึ่งเป็นภาวะวิตกกังวลในการดำเนินการเลี้ยงดูบุตรที่จะเกิดมา ทั้งนี้สืบเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ดังคำกล่าวของ A17

...มันก็ไม่พร้อม มันก็เครียดว่าจะเลี้ยงเขาได้ไหม จะเลี้ยงรอดไหม

(A17, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2557)

หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นมีความวิตกกังวลของการปรับตัวสู่บทบาทเป็นมารดาในด้านการเลี้ยงดูบุตรในอนาคต นอกจากนี้ยังมีความวิตกกังวลในเรื่องความปลอดภัยในการคลอด

3) วิตกกังวลเรื่องความปลอดภัยในการคลอด

ความวิตกกังวลเรื่องความปลอดภัยในการคลอดส่วนใหญ่จะเกิดในหญิงวัยรุ่นที่มีการตั้งครรรภ์เป็นครั้งแรก เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ในการตั้งครรรภ์ ทำให้ไม่ทราบว่าควรคลอดด้วยวิธีใด มีความเจ็บมากน้อยแค่ไหน กลัวอันตรายที่จะเกิดจากการคลอดหรือจากการผ่าตัด ดังตัวอย่าง A01 และ A03

...กังวลเรื่องคลอดบ้างคะ ค่ะ ตอนที่เขามาแล้วว่าตอนผ่าออก

(A01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

...กลัวนะ กลัวตอนคลอด อยากรผ่า

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

นอกจากความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในความปลอดภัยในการคลอดแล้วยังพบว่าหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นมีความวิตกกังวลในเรื่องการเรียนการศึกษาอีกด้วย

4) วิดกกังวลเรื่องการศึกษาต่อ

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาได้มีการปกปิดเรื่องการตั้งครรภ์กับสถานศึกษาเพื่อให้สามารถไปเรียนหนังสือได้ตามปกติ เนื่องจากมีความวิตกกังวลว่าการตั้งครรภ์อาจทำให้ตนเองต้องหยุดเรียนหรือพักการเรียนไปในที่สุด ดังตัวอย่างของ A01, A06 และ A09

...แล้วก็กังวลตอนที่รู้ว่าท้องแล้วยังเรียนอยู่ว่าจะเรียนยังไง หรือไปที่ไหน

(A01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

...กลัวครูรู้แล้วจะไม่ได้เรียนต่อ

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

...ก็มีกังวลว่าจะเรียนต่อได้ไหม ถ้ายังท้องต่อได้ไหม ถ้าที่โรงเรียนรู้คงไม่ให้เรียนต่อ

(A09, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2556)

ถึงแม้ว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังสามารถไปเรียนหนังสือได้ตามปกติ แต่เป็นเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งของการตั้งครรภ์เท่านั้น ดังนั้นระดับความวิตกกังวลย่อมเพิ่มขึ้นตามอายุครรภ์ และทำให้ต้องหยุดการศึกษาไปในที่สุด นอกจากนี้ปัญหาสำคัญที่ตามมาคือภาวะค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในขณะตั้งครรภ์และช่วงหลังคลอด

5) เครียดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนมากเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาทำให้ไม่มีรายได้เป็นของตนเองและลักษณะการอยู่อาศัยยังคงอยู่กับบิดามารดาของตนเอง ทำให้เกิดความเครียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงดูเด็กในอนาคต อาทิเช่น ค่าเสื้อผ้าของใช้สำหรับเด็กอ่อนและค่าเลี้ยงดู ซึ่งอาจส่งผลให้รายได้ภายในครอบครัวไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ดังคำกล่าวของ A04, A07 และ A014:

...หนูอยู่ หนูก็ทรมาน ครั้งนี้หนูก็ไม่อยากอยู่ให้เขาเครียดหนูอยู่คนก็เงินหมดหลายแล้วนะพี่ มันหมดหลายบาทเลยและ เราลำบากอะ จ๊ะ ลำบากจริงๆ เขาก็ไม่ไปเขาก็แข็งแรง จนเรากลับๆ ขึ้นมา ระหว่างความกลัวกับความที่เราไม่มีกิน เราจะเลือกอันไหนก็ต้องเลือกครอบครัว เขายังไม่ได้ออกมาเนาะพี่เนาะ เขาอยู่ในห้องยังไม่รับรู้อะไร ตอนนี้ ถ้าเขาออกมาสิเขาจะรับรู้ เดี่ยวออกมาหนูก็ต้องเสียค่าผ้าอ้อม เสื้อผ้า ของจิปาถะอีก และอยู่อย่างนี้อีกเด็กอ่อนอะจะอยู่ยังไง อยู่ไม่ได้ ยุงก็เยอะ นาทาก็ไม่สะอาด

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...จะกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นถ้าให้เขาเกิดมา

(A07, ผู้ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2556)

...เดี๋ยวนี้ ค่าใช้จ่ายมันเพิ่มขึ้น ถ้าน้องออกมาเราก็ต้องจ้างคนเลี้ยงอีกใช้ไหม ตอนเย็นก็ให้แม่มารับไป เห็นเขาบอกว่าวันละร้อย

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

จากการตั้ง ครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ทำให้หญิงตั้ง ครรภ์วัยรุ่นมีความรู้สึกกลัว วิตกกังวล เกี่ยวกับตนเองและครอบครัว การปรับตัวสู่บทบาทเป็นมารดา รวมไปถึงถึงการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขณะในการตั้ง ครรภ์

2.2.2 ความรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตั้ง ครรภ์

การรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของหญิงตั้ง ครรภ์วัยรุ่น ส่วนใหญ่เกิดจากความรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับตนเอง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของร่างกาย ทำให้เกิดความไม่สุขสบายและการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางด้านผลการเรียน

1) การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา

หญิงตั้ง ครรภ์วัยรุ่นบางรายรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงด้านรูปร่างที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น ขนาดของหน้าท้องที่ใหญ่ขึ้นจากการตั้ง ครรภ์และขนาดหน้าท้องที่ลดลงหลังจากมีความพยายามเพื่อยุติการตั้ง ครรภ์ บางรายมีน้ำหนักตัวเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่บางรายรู้สึกกว่าตัวเองน้ำหนักลดและผอมลง ดังตัวอย่าง A04, A14 และ A16:

...ท้องหนูนี้เชื่อว่าใหญ่ขึ้น แต่พอถ้าหนูไปทำ (ยุติการตั้งครรภ์) รู้สึกว่ามันไม่ค่อยใหญ่ซึกเท่าไรหรือหอก เพราะว่ากับแบบว่าเหมือนเราไปทำเขาแล้ว ถ้ายังไม่ทำหนูจะใหญ่กว่านี้ หนูบวมพี ทุกวันนี้น้ำหนักหนูขึ้นหนูบวมหนักถึง 76 กิโล หนูบวมและตัวหนูใหญ่ด้วย ดูไม่ค่อยออกแต่ถ้านอนจะใหญ่

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ก็เปลี่ยน น้ำหนักมันก็ขึ้นมาเยอะนะ ตอนแรก 58 59 ตอนนี้อยู่ที่ 67

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

...ตอนแรกน้ำหนัก 76 ตอนนี้อยู่ที่ 72 มันก็กินได้ทุกอย่าง รู้สึกว่าตัวเองเปลี่ยนแปลงคือผอมลง มีคนทักว่าผอมลงเยอะเลย

(A16, ผู้ให้สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

การเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาขณะการตั้งครรภ์มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายรับรู้ได้จากการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักตัว ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สามารถประเมินสุขภาพของร่างกายได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนอีกด้วย

2) การเปลี่ยนแปลงทางการเรียน

ในขณะที่ตั้งครรภ์หญิงวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษามีความรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงด้านผลการเรียนที่ต่ำกว่าเดิม เนื่องจากต้องเรียนและดูแลตนเองไปด้วย ทำให้ขาดเวลาในการทบทวนตำราเรียน ดังคำกล่าว A02 และ A06:

...ก็รู้สึกว่ามันจะ การเรียน...(เงิบ) การเรียนก็ต่ำลง คิดว่าถ้าไม่ได้ตั้งครรภ์ก็น่าจะเรียนได้ดีกว่านี้ เพราะมีเวลาอ่านหนังสือ

(A02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2557)

...ก่อนหน้าก็ดีกว่า ได้เกรดสามกว่ามาตลอด แต่เทอมนี้ยังไม่รู้ผล แต่คาดว่าคงไม่ดีเหมือนเก่า ถ้าเรื่องนี้ผ่านไปก็จะกลับไปเรียนให้ดีกว่าเดิม

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2557)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์จะมีความกลัว วิตกกังวลเกิดขึ้นทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย เศรษฐกิจหรือการเงิน การเรียน ปัญหาทางด้านร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นเหล่านี้เกี่ยวโยงไปถึงสัมพันธภาพทางสังคม ด้วยเช่นกัน

2.3 คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม (Social Relationships Domain)

สัมพันธภาพทางสังคมของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเป็นการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างในความรู้สึกที่เป็นมิตร ความปรารถนาดี ความรักและความผูกพันที่สามารถแสดงออกได้ทั้งทางร่างกายและอารมณ์ เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การร่วมทุกข์ร่วมสุข นอกจากนี้ยังรวมถึงความรักระหว่างเพื่อน

2.3.1 ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง

การมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญในการมีชีวิตอยู่ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น แต่ผู้ที่ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นได้จะรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว หรือมีพฤติกรรมการแยกตัวออกจากสังคม

1) การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลรอบข้าง

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้างที่ยอมรับและเข้าใจความรู้สึกสามารถให้ความไว้วางใจในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกและทัศนคติของตนเอง ได้แก่ การพูดคุยกับบุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง (ภาพ 7) เพื่อนและคุณครู ดังตัวอย่าง A01, A11 และ A12:

...ก็จะมีกะคุณพ่อคุณแม่ เพื่อนบ้าน เราก็จะถามว่า ปวดท้องมันเป็นยังไงอย่างกะแม่ ก็ถามแม่ แม่ก็บอกว่าคลอดยังไงเจ็บท้องยังไง แม่บอกว่าไม่รู้คลอดมันเป็นยังไง แม่ไม่รู้ปวดท้องมันเป็นยังไง ที่ว่าตอนแม่คลอดแม่ปวดท้องเหมือนถ่าย น้ำเดินทางออกมา เอาเท้าออกมา ก็รู้ว่าเป็นแค่นั้น ไม่รู้ว่าตอนจริงๆ จังๆ เขาปวดกันแค่ไหน ท้องอะ แม่บอกว่าให้ไปถามป้า ป้าก็บอกว่าให้ไปถามโรงพยาบาลนั้น ...ก็จากพี่สาวที่เป็นญาติกันคะ เขาเคยตั้งท้องมาก่อน เขาก็จะบอกว่า อย่าทำยังงั้น อย่าทำยังงี้ อย่าเดินเยอะ เตี้ยวจะออกก่อน เขาวายังงั้น...ก็จะมีคุณยายคะ ยายก็บอกว่าอย่าเกาท้อง ท้องมันจะลาย (หัวเราะ)...มีเพื่อนคนหนึ่งท้องพร้อมกัน ลาออกไปเรียนอาชีวะ ก็ยังติดต่อกันนานๆ ครั้งได้ เจอกันที่เขาก็จะถามว่า น้องออกกรี้ง ท้องใหญ่รี้ง มีอาการ

อะไรใหม่ยังงี้ กะแฟนก็จะบอกว่าอย่านอนตึกนะ ให้กินข้าวเยอะๆ แล้วก็มีปรึกษาเรื่องเรียนกันบ้าง

(A01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

...แม่เขาก็จะให้คำปรึกษาที่เราอยากรู้ทุกอย่าง ถ้าเราอยากรู้ว่าปวดท้องมันเป็นยังไง ก็จะมีถามแม่กะเพื่อน ก็จะไม่ค่อยได้คุยกัน ก็จะโทรคุยกันเอา คุยกันเรื่องน้อง ส่วนใหญ่จะคุยกับคุณครูที่กศน. เขาจะถามว่าเราเดี๋ยวดร้ออะไรบ้าง

(A11, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2557)

...พวกแม่ พวกน้ำ ไปโรงพยาบาลก็ถามเขา กะแม่เขาก็บอกว่าให้ทำดีๆ ระวังแท้ง หนูเป็นคนซุ่มซาม กะแฟนมึงก็ทำดีๆ อย่าทำซุ่มซาม มันกลัวลูกมันตาย ก็มีพี่ป้า น้ำ อากว้างๆ ตกเย็นมาก็จะมานั่งใต้ถุนมานั่งคุย

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

ภาพ 7 การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลในครอบครัวและญาติพี่น้อง

การเปิดเผยความเป็นตัวตนของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึก การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างจึงต้องอาศัยการยอมรับ การให้เกียรติและความเข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกัน ดังนั้น หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นจึงมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่ตนรู้สึกไว้วางใจได้เท่านั้น นอกจากนี้ความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างแล้วคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมยังีผลต่อการดำเนินชีวิตของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น

2.4 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Domain)

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วย ความไม่มั่นคงปลอดภัยทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านเศรษฐกิจการเงินและความไม่ปลอดภัยในการเดินทางคมนาคม ดังนี้

2.4.1 ความไม่มั่นคงปลอดภัยทางกายภาพ

โดยพิจารณาถึงความรู้สึกของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นที่มีต่อความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตจากสิ่งคุกคามทางด้านกายภาพ ในด้านความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและความไม่มั่นคงปลอดภัยด้านที่อยู่อาศัย

1) ความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิต

หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นบางรายรู้สึกถึงความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตจากการถูกกดขี่จากบุคคลใกล้ตัว เช่น เพื่อนบ้าน คนที่รู้จักและผู้นำของชุมชน ทำให้หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นเกิดความกลัว วิตกกังวล ถึงภัยคุกคาม โดยมีวิธีป้องกันตัวเองด้วยการพกพาอาวุธไว้ในที่อยู่อาศัย (ภาพ 8) ดังคำกล่าวของ A04:

...หนูต้องเฝ้าบ้านอยู่คนเดียวอันตรายนะ แค่นั้น พ่อแม่หนูก็ไปๆ เย็นนี้พุงนี้ถึงจะกลับคืนหนึ่ง มีคนมาเดินขวัักไขว่ เขาจะเอาหนูมีคนเดียว...คนแก่อะเนาะมาบอกหนูว่าจะเอาแบบว่าเขาอยากได้ เขาก็มาป้อมมาถามมาตอกย้ำเรามาถามราคาเลยนะ หนูกลับบ้านมาไปหลังเขื่อนกันเหอะแปบเดียวก็ได้หาร้อยแล้ว ว่าหนูยังงี้ ไม่ไป ไปไหนหนูก็ไม่ไป หนูจะฟ้องพ่อฟ้องแม่นะตามหนูมายังงี้หนูจะตะโกนบอกคนอื่นนะ เขาก็เลยหนีไปคนข้างบงคนบ้านเงี้ย บอกว่าจะตอกย้ำอะไรหนักหนาเห็นหนูเป็นผู้หญิงอย่างงั้นหรอ...จนบ้านหนูเนี่ยพ่อหนูต้องหามืดมาไว้ให้ใกล้ๆตัว ถ้ามันมาลูกก็ไม่ต้องฟังแล้วเสียบมันไปเลย มันเดินคุยกันหนุงหนิงๆข้างบ้าน หนูก็ฟังครั้นใจเราดีตหนูก็ต่ำเลยนะ พวกมึงเป็นใครมาอะไรบ้านกูเนี่ยมึงจะมาตอกย้ำพวกกูอะไรหนักหนา จะไปไหนพวกมึงไปกันเลยนะ หนูว่า ทั้งกลัวทั้งน้ำตาไหลเลย อ้อ! ถ้าเป็นผีมันคงไม่มาคุยกันหรอก มันดีกตื่นแล้วพี่

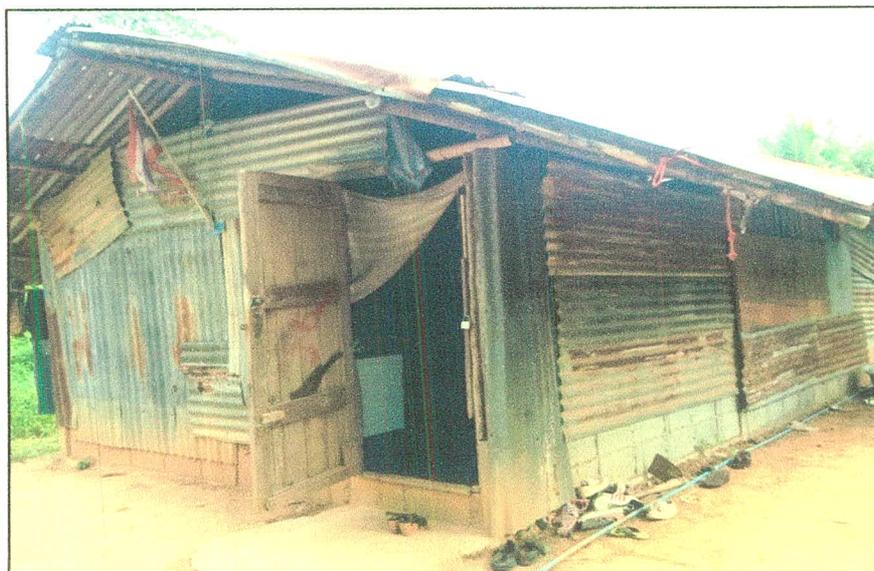
ช่วงเวลาที่พ่อแม่หนูไม่อยู่ทุกครั้ง หนูก็ว่าขนาดหนูเป็นยั้งนี้มายังจะทำกูนี้า เดี่ยวมีมิงมากู จะแทงมิงให้ เราก็ร้องไห้ด้วยน้ำตาไหลด้วย นิ่งภาวนาว่าพ่อแม่เมื่อไหร่จะมาละ

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ทุกวันนี้มีแต่คนข่มขู่ ข่มบ้านหนูอะ ข่มแบบให้จม ผู้ใหญ่บ้านยังไม่มาสนใจเลย เขาไม่เคยเรียกบ้านหนูเข้ามาบ้านไปเลย ไม่มี ไม่เรียก เขาแจกข้าวสงข้าวสารไม่เคยเรียก บ้านหนูไปเอา บ้านหนูเหมือนตัดออกจากหมู่บ้านเลย พ่อแม่ก็บอกว่าอ้อ!ถ้าเขาไม่เรียก ไม่เป็นไร เราก็คจะไม่ไปช่วยอะไรเขาทั้งสิ้นจนกว่าเขาจะเปลี่ยนผู้ใหญ่บ้านใหม่ เราไม่เคยมีส่วนร่วม ใครไปใครมาเขาไม่เคยทักเรา บางคนเขาไม่รู้เานะแบบว่าเขารู้จักเรามาานแล้วถึงจะทัก บางคนก็ห่างเหินกันไปญาติพี่น้องยังไม่มองหน้ากันเลยพี่

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

จากการถูกคุกคามจากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิด ตัวต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ รวมทั้งการถูกละเลยจากผู้นำในชุมชน ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรู้สึกขาดความไม่ปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงความปลอดภัยในที่อยู่อาศัยของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นด้วย

ภาพ 8 การมีอาวุธเพื่อป้องกันตัวไว้ในที่อยู่อาศัย

2) ความไม่มั่นคงปลอดภัยด้านที่อยู่อาศัย

บ้านที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลาช้านาน ขาดการปรับปรุงซ่อมแซมให้เหมาะสมแก่กับความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความรู้สึกกลัวว่าบ้านที่ตนอาศัยจะถูกกระแสน้ำพัดพาบ้านให้พังทลายไปและจากประสบการณ์ที่ถูกลัทธิภัยภายในบ้านทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความรู้สึกหวาดวิตกเมื่อต้องอาศัยอยู่เพียงลำพัง ดังคำกล่าวของ A04

...จะได้ลิบปีแล้วพี่ จะ ครอบครัวยังโชคดี มีรื้อบ้างเวลาฝนตก รุเต็มเอาอะไรมาอุดเอาอะไรมารอง ขึ้นดูไม่ได้แล้วมันผูกมัดแล้ว ถูกไม่ได้จะ ในครอบครัวหนูยังโชคดียังไม่พังใส่หัวซะก่อน ถ้าฝนตกอะไรมาเราก็อยู่ไม่ได้ก็ ต้องคุ้มฟ้าคุ้มฝนไว้ก่อน บางครั้งลมพัดอะพีส์ก็จะเปิด ลมมันแรง ถ้าไม่มีต้นไม้เนี่ยหลังคาเปิดไปหมดแล้ว ยังมีไว้บังแดดบังลมบังฝนหน่อย

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...นี่ไม่อยู่ ยังมีคนงัดเข้ามา ขนาดของในบ้านหนูเนี่ยยังเข้ามาขโมยของหนะรอยงัดอะ พ่อหนูต้องเอาไม้มาตอกหนะ (ชี้ไปที่ฝาบ้าน) เมื่อก่อนยังไม่มีไม้ข้างนอกบั้งนะมีแค่ซีกไม้ไผ่นี่เอง ก็บ้านไม้ไผ่นั่นเป็นซีกอย่างจีพี มันก็เห็นได้หมดอะเราไม่เห็นข้างนอกมันมืด เราเปิดไฟข้างในเราก็ไม่เห็นข้างนอกแล้ว ถ้าปิดไฟข้างนอกเราถึงจะเห็น ไม้ไผ่นะงัด ได้สบายพ่อหนูก็เลยไปหาไม้มาบังไว้

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายเนื่องจากสภาพที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงแข็งแรง และความรู้สึกไม่ปลอดภัยจากการถูกลัทธิภัยได้ส่งผลกระทบต่อความสุขและคุณภาพชีวิตหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น นอกจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังรับรู้ว่สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยได้ส่งผลกระทบต่อารดำรงชีวิต

2.4.2 สิ่งแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัย

สิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเป็นสถานที่หลักที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอาศัยอยู่เพื่อการหลับนอนและการดำรงชีวิต คุณภาพของสถานที่อยู่อาศัยจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายรับรู้ถึงปัญหาสภาพที่อยู่อาศัย เช่น การขาดความแข็งแรงของโครงสร้างตัวอาคาร และมีความต้องการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

1) ปัญหาสภาพที่อยู่อาศัย

บ้านที่อยู่อาศัยของหญิงตั้งครรภ์บางรายมีสภาพชำรุดทรุดโทรม เสาบ้านผุพัง หลังคาบ้านมีรูรั่วจำนวนมาก เนื่องจากเป็นสังกะสีเก่าที่ผ่านการใช้งานมาแล้วไม่อาจ กั้นฝนได้ (ภาพ 9) บางรายพื้นบ้านเริ่มผุพัง ฝาบ้านมีช่องโหว่และไม่มีเงินที่จะปลูกใหม่หรือ ซ่อมแซม (ภาพ 10) ดังตัวอย่าง A03 และ A04:

...อยากได้บ้านใหม่ เพราะบ้านหลังนี้อยู่กันมานานแล้ว อยู่ตั้งแต่ยังไม่เกิดเลย ก็พออยู่ได้ แต่มันก็มีบ้างอย่างไปผุพัง

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...เวลามันผ่านไปหลายปีแล้วอะ นี่ก็ไม่รู้ว่าจะพังทับหัวเมื่อไหร่ ถ้าบ้านหลังนี้พัง ครอบครัวยุก็ไม่มีอยู่

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

ภาพ 9 ที่อยู่อาศัยมีสภาพชำรุดทรุดโทรม

ภาพ 10 ที่อยู่อาศัยมีสภาพผุพัง

บ้านที่อยู่อาศัยเป็นระยะเวลาอันยาวนานมีสภาพเก่าชำรุดทรุดโทรม ผุพังขาดความมั่นคงแข็งแรงส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความต้องการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้ดีกว่าเดิม

2) ความต้องการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความต้องการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะแก่การดำรงชีวิต บางรายต้องการเปลี่ยนผ้าห่มที่เริ่มผุจนเป็นที่อยู่อาศัยของนก ในบางรายต้องการเปลี่ยนผ้าบ้านใหม่เพื่อขยายพื้นที่ภายในตัวบ้านให้มากขึ้นกว่าเดิม (ภาพ 11) ดังคำกล่าวของ A05, A13 และ A12:

...ก็พออยู่ได้ ก็ย้ายมาที่นี่ได้ 2-3 ปีก็ยังไม่ได้ปรับปรุงอะไร ก็อยากปรับปรุงบ้าน

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

...อยากปรับปรุงห้องหนูเพราะว่ามันมีนกมาอยู่ มัน...ผ้า มันเริ่มผุแล้วอะเลยไม่ได้เปลี่ยนว่าจะเปลี่ยน

(A13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...ชินชะและพออยู่ได้ อยากเปลี่ยนผ้าบ้านใหม่ ก็จะไม่เปลี่ยนแล้วและซื้อไม้ไว้แล้ว (หันไปมองบ้านตัวเอง) เดี่ยวขยับไม้แปะออกมาข้างนอกที่ว่างๆ อยู่ (ชี้มือ) ขยายไม้ให้มันกว้าง

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

ภาพ 11 ผ้าบ้านเก่ายังไม่ได้รับการเปลี่ยนหรือซ่อมแซม

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นพบปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมด้านสภาพที่อยู่อาศัยในการขาดรายได้เพียงพอเพื่อการปรับปรุงซ่อมแซมหรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ที่ปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถปรับปรุงซ่อมแซมได้เฉพาะในบางส่วนเท่านั้นเพื่อความปลอดภัยของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยแล้วสิ่งแวดล้อมทางกายภาพยังส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน

2.4.3 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นความรู้สึกของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อสิ่งรอบๆ ตัว สิ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิต คือ มลภาวะทางเสียง

1) ปัญหามลภาวะทางเสียง

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายพบปัญหาเสียงดังรบกวนจากผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง เช่น การเปิดเพลงเสียงดัง ปัญหาการทะเลาะวิวาท บางรายพบเสียงดังรบกวนจากนกพิราบที่มาอาศัยภายในบ้าน นอกจากนี้ที่อยู่อาศัยยังเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นในหมู่บ้าน (ภาพ 12) ดังคำกล่าวของ A12, A13 และ A17:

...ก็จะมีเสียงดังหลังบ้านเขาเปิดเพลง แล้วก็ข้างบ้านเขาก็เมา เขาก็ด่ากัน เราก็จะรู้สึกเครียด เราก็หนีไปที่อื่น

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

...มันก็จะเสียงดัง นกพิราบในบ้าน รอกเก็บตังหนอยจะให้เขาเอาตาข่ายชิง แล้วมันออกลูกด้วยมันร้อง ออกลูกเยอะด้วย มันไล่ไม่ได้เลยไล่หลายรอบแล้ว มันก็มาอีก

(A13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...เราอยากจะแยกบ้านอยู่ เพราะมันจะมีเพื่อน ๆ พี่เขามาเที่ยวมาคุยด้วยทุกวัน มันก็จะเสียงดัง

(A17, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2557)

แหล่งกำเนิดมลภาวะทางเสียงที่สำคัญมาจากคนในชุมชน และจากสัตว์ นอกจากก่อให้เกิดความรำคาญแล้ว ยังส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ วัยรุ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เครียด เสียสมาธิ นอกจากนี้ยังพบปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจหรือการเงิน

ภาพ 12 ที่อยู่อาศัยเป็นแหล่งมั่วสุมวัยรุ่นภายในหมู่บ้าน

2.4.4 ด้านเศรษฐกิจหรือการเงิน

การรับรู้ภาวะเศรษฐกิจหรือการเงินเป็นความรู้สึกพึงพอใจของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเกี่ยวกับการเงินและความเพียงพอของรายได้ตนเองในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยไม่คำนึงถึงการมีงานทำ ประกอบด้วย ภาวะพึงพึงครอบครัวด้านเศรษฐกิจ การมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและภาวะหนี้สินของครอบครัว

1) ภาวะพึงพึงครอบครัวด้านเศรษฐกิจ

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ยังเป็นนักเรียนนักศึกษา ไม่ได้ประกอบอาชีพ ดังนั้นแหล่งรายได้หลักจึงมาจากบิดามารดาของตนเอง และบางรายได้รับมาจากคู่รักหรือสามีเพื่อเป็นค่าศึกษาเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังตัวอย่างของ A02, A14 และ A17

...เรื่องค่าใช้จ่าย ส่วนใหญ่จะเป็นแม่ที่รับผิดชอบ ก็มีปัญหาค่ะ ก็จะเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน ต่อไปถ้าหลังคลอดน้องก็ต้องมีค่าใช้จ่ายเรื่อง ค่าฝากเลี้ยง เพราะหนูต้องไปโรงเรียน ก็ว่าจะจ้างคนแถวบ้านเลี้ยงวันละร้อยเอา

(A02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2556)

...จะมาจากแม่ แม่หมวดจะ ได้รายวันแล้วแต่แกจะได้ว่าวันหนึ่งหมวดได้ก็คนกะแฟนเขาไปขับวินแถวศาล แล้วแต่ว่าจะได้ที่ก็สามร้อย ไหนจะค่ากินค่าอะไรอีกไม่ค่อยเหลือหรอก

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

...ก็แฟนทำอะ แฟนทำนา เป็นแม่บ้าน ก็เพิ่งทำปกติไปรับจ้างทั่วไป บางที่มันก็ได้ 300 400 200 บางทีก็ชื้อยาข้าว บางทีก็ไปเลี้ยงไม้กับเขาอย่างงี้ เขาจ้างอะไรก็ไป

(A17, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2557)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังเป็นภาวะพึ่งพิงของครอบครัว เนื่องจากไม่มีรายได้หลักเป็นของตนเอง ครอบครัวจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษาเล่าเรียน การดำรงชีวิต และการวางแผนในอนาคตเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในขณะที่รายได้ของครอบครัวมีเท่าเดิมทำให้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในชีวิตประจำวัน

2) รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นไม่มีรายได้เป็นของตนเอง เนื่องจากยังเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา แหล่งรายได้หลักจึงมาจากผู้ปกครองที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการทำงานที่เป็นแบบรายวัน เช่น การรับจ้างทั่วไป อาชีพเป็นกรรมกร ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมของบุคคลในครอบครัว (ภาพ 13) ดังคำกล่าวของ A04, A08 และ A10:

...มันก็ไม่ได้อะพี่ มีบ้างไม่มีบ้าง กินวันชนวันอะพี่ บางวันเขาก็ให้ทำเข้ายันมีดยันดึกเขา ก็ให้แปดร้อยสองคนกับแม่ มันก็ไม่พอกินอะพี่ โห!หนักก็หนัก พอกลับมากก็ต้องซื้อยากิน แก้วปวดแก้มอก ซื้อกาแฟกิน เข้าซื้อข้าวสารซื้อขนมมมให้ลูก ไม่เหลืออะจะจะพอกินไปวันๆ ปัญหายังไม่พอเลย น้ำก็ยังไม่มีการออกขวดเลยพี่...คนในครอบครัวมันก็เยอะนะพี่สี่ห้าคนเนี่ย มันต้องกินกันทุกคน ข้าวนี้วันหนึ่งนี่โหย!สองหม้ออย่างเงี้ย บางครั้งก็ถ้าไม่มีการออกหม้อก็หาอะไรกินนิดๆ หน่อยๆ พ่อแม่หนูก็อยู่ได้แล้ว บางครั้งพวกหนูก็ไม่ได้กินข้าวกันหรือ รอจนกว่าจะถึงเย็นจนกว่าพ่อแม่จะได้รับตั้งมาก็ถึงได้กินจะอย่างเงี้ยและโน้น!ลงน้ำหาปลงหาปลา พ่อหาจับปลา มั่งพี่หามั่งเอามาไว้กินเอามาไว้ขายเนี่ย ล้าปากปากกัดตีนถีบ (เสียงสั่นเครือ)

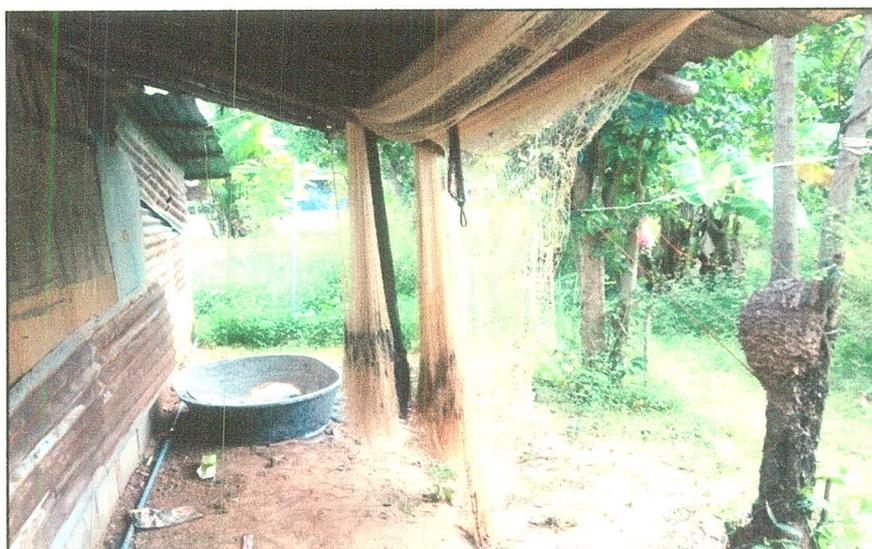
(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...อย่าให้ไปกินโรงเรียนวันละ 20 บาท พ่อกับแม่ส่งมาให้คะ ไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัด ส่งมาให้ย่า อย่างไม่โรงเรียนก็ไม่ค่อยพอคะ ก็จะกินข้าวได้อย่างเดียว

(A08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2556)

...จากพ่อกับแม่คะ เขาให้เป็นเดือนๆละ 2,000 บาท ก็ไม่ค่อยพอนะคะ ก็พยายามใช้ประหยัดๆ เอา อืม...ก็คงอย่างเช่น ถ้าอยากได้อะไรนอกเหนือจากทุกวันแล้วแบบว่า ถ้าโรงเรียนจะเก็บค่าอะไรเพิ่มยังเงี้ยคะ เราต้องบอกแม่ล่วงหน้าก่อน เพราะพอจะได้เบิกเงินมาให้"

(A10, ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2556)

ภาพ 13 อุปกรณ์สำหรับหาปลาใช้เป็นอาชีพเสริมในครอบครัว

สภาวะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ค่าครองชีพที่สูงขึ้น เครื่องอุปโภคบริโภคมีราคาแพงขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและครอบครัว ดังนั้น หนทางที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ได้ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ก็คือ การกู้เงินแล้วผ่อนชำระในอนาคตซึ่งก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน

3) ภาวะหนี้สินของครอบครัว

สาเหตุที่ทำให้ครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีรายได้ไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งมาจากการมีภาวะหนี้สิน เช่น บางรายกู้เงินเพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน บางรายต้องการมีที่อยู่อาศัยและยานพาหนะ ดังคำกล่าวของ A04, A05 และ A15

...ทุกอย่างเป็นหนี้เป็นสินเขาหมดยังไม่ปลดหนี้เลยพี่ก็ต้องอยู่อย่างจำกัดก่อนเกลือมีมั่งไม่มีมั่ง บางครั้งคนอื่นก็ต้องมาหยิบยื่นให้เหมือนขอทานอะพี่ อับอายเขาเหมือนกันวันนี้พ่อแม่หนูยังไม่มีตั้งชื่อข้าวกินเลย หนูอยู่ที่นี่ หนูก็ไม่มี พ่อแม่เขาก็บอกว่ารอก่อนนะเดี๋ยวพ่อแม่ไปเยี่ยมเขาให้เดี๋ยวให้แม่ให้พี่ชายเอาตังมาให้ หนูไม่มีก็ไม่มีอะไร ไม่มีหนูก็ไม่กินอยู่ได้ทุกวันนี้ รถเนี่ยก็ต้องเข้าไฟแนนซ์ หนูเกิดอุบัติเหตุก็รถก็ต้องหาเงินไปใช้เขา พี่ก็โดนตำรวจไล่ความอีกยืมเงินเขาประกันตัวพี่ชายสองหมื่น ยังไม่มีไปให้เขาเลยพี่ต้องบอหน้าอยู่ยงเงี้ย เขาตำแ่งอะไรตามตุตยังไม่รู้เลย

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ก็หากินไปวันๆ หนึ่ง คุณแม่ก็ออกไปรับจ้างเขามั่ง รับเหมา บางทีก็มีบางทีที่ไม่มี ก็คุณแม่ไปรับจ้างก็ได้วันละ 300 คุณพ่อก็ 350 อย่างหนูได้ 200 ที่เข้าไปใหม่ๆ นะคะ พอนั้นก็เขาให้ขึ้น 300 ไปทำได้สองเดือนกว่า แต่ตอนนี้ไม่ได้ไปแล้วคะ พี่มาอยู่กับนี่สิน เยอะ รถและก็มีสองอย่างและ

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

...ช่วยแม่เขาก็จะให้บ้างวันละ 200 300 ต่อครั้ง แฟนเขายังไม่ได้ทำอะไร เพราะอยู่ในช่วงกำลังหางานอยู่...ก็พอกกลางๆ ก็มีอยู่นี่สิน ก็เอาบ้านไปจำนองไว้

(A15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2557)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้ว่าคุณแม่ยังอยู่ในภาวะพึ่งพิงของผู้ปกครอง ในขณะที่ครอบครัวมีรายได้ไม่แน่นอน ทำให้ค่าใช้จ่ายที่ได้รับนั้นไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการมีภาวะปัญหาเศรษฐกิจการเงินของครอบครัวจากภาวะหนี้สิน นอกจากนี้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังรับรู้ถึงความไม่สะดวกปลอดภัยในการเดินทางคมนาคม

2.4.5 การเดินทางคมนาคม

ความสะดวกปลอดภัยในการเดินทางของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของพาหนะที่ใช้ในการเดินทางและการอำนวยความสะดวกจากบุคคลในครอบครัว เพื่อให้สามารถประกอบกิจกรรมได้ตามต้องการ ประกอบด้วย การเดินทางไปพบแพทย์และการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ

1) การเดินทางไปพบแพทย์

ขณะตั้งครรภ์การไปพบแพทย์ตามนัดทุกครั้งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับวิธีการเดินทางมาพบแพทย์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางและวิธีการเดินทาง ในระยะทางที่ไม่ห่างไกลมากนักหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ (ภาพ 14) แต่บางรายที่บ้านมีระยะทางห่างไกลจากโรงพยาบาล แต่การเดินทางโดยรถจักรยานยนต์เป็นวิธีเดียวที่มีอยู่ทำให้เกิดความไม่สะดวกปลอดภัยในการเดินทางและบางรายที่ไม่มีรถส่วนตัวทำให้มีค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางมากขึ้น ดังตัวอย่างที่ A03, A06 และ A12:

...มอไซค์ แฟนพาไป ตอนแรกไปกับคุณแม่คุณหมอบอกว่าคุณแม่จะเป็นคนป้อน
เองหรือ จะเดินเรื่องแทนตลอดเลยอะ ก็เลยให้แฟนพาไป...ไม่ ไม่สะดวก

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...ก็ไม่ค่อยสะดวก หนูอยู่ตำบลXXXอย่างมาโรงพยาบาลก็ต้องนั่งแท็กซี่มา ก็เสียค่า
รถไปกลับสามร้อย”

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

...ขี่มอไซค์ไปกะแม่ ไปโรงพยาบาลXXX ซ้ำมสะพานไปไม่ไกลเท่าไรก็ถึง
มีสะพานสะลิง...ก็เหมือนปกติ แต่ทำตัวให้ระมัดระวังกว่าเดิม

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้ถึงความไม่สะดวกปลอดภัยในการเดินทางไป
พบแพทย์ เนื่องจากยานพาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นรถจักรยานยนต์ รวมทั้งระยะทางที่ห่างไกล
และสภาพของถนน นอกจากการเดินทางไปพบแพทย์แล้วหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังต้องเดินทางไป
สถานที่ต่างๆ อีกด้วย

2) การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ

ในขณะที่ตั้งครรภ์หญิงวัยรุ่นบางรายยังคงต้องเดินทางไปโรงเรียนตามปกติ
โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนสภาพถนนเป็นดินลูกรังทำให้การเดินทางเป็นไปอย่างลำบาก (ภาพ 15)
บางรายเดินทางด้วยรถโดยสารหรือถ้าในระยะทางที่ไม่ไกลจากที่พักมากนักก็จะเดินทางไปทำงานเพื่อ
ประกอบอาชีพต่าง ค่ากล่าวของ A03, A04 และ A14

...ตอนเรียนอยู่ก็อย่างนี้จะเนี่ย ก่อนจะไปโรงเรียนก็มอมกันเลย พี่เห็นไหมทางอะ
เหอะๆ (หัวเราะ) เนี่ยและถึงว่าทำไมหนูถึงแต่งตัวไม่สะอาด เสื้อผ้าอะสะอาด หน้าตา
เอี่ยม ถูๆทำรองเท้าทำไมไม่เอี่ยมก็ดูสิ อย่างนี้จะอะไปกลางนา เหอะๆ

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...บางครั้งก็ไปมอไซค์ จำ บางครั้งมอไซค์ไม่อยู่ก็ไปรถเมล์

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...การเดินทางก็ไม่ลำบาก บางทีก็เดินไปทำงาน บางทีก็เอามอไซค์ไปกับแฟน
 เพราะว่าที่ทำงานมันใกล้

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

ภาพ 14 การเดินทางไปพบแพทย์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

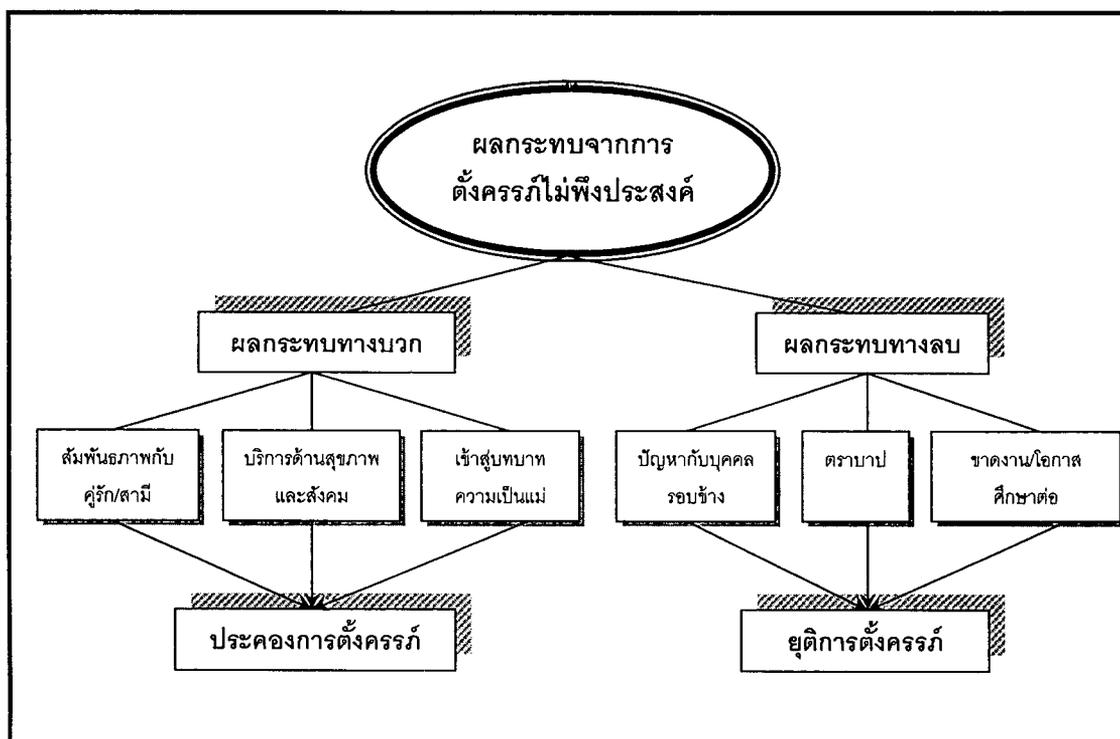

ภาพ 15 สภาพเส้นทางคมนาคม

สาเหตุจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ประกอบด้วย 2 สาเหตุหลัก คือ การขาดความรู้ในการคุมกำเนิดและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการตั้งครรภ์ ได้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย เกิดอาการไม่สบาย เจ็บปวดตามร่างกาย การประกอบกิจวัตรประจำวันและการนอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ ด้านคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ก่อให้เกิดความเครียด วิตกกังวล กลัว และความรู้ถึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสรีระร่างกาย ผลการการเรียน คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม การพูดคุยมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงปลอดภัยทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจหรือการเงิน และการเดินทางคมนาคม นอกจากนี้จากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้ส่งผลกระทบต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

จากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ทำให้เกิดผลกระทบต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น คือ ผลกระทบทางบวกประกอบด้วย การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคูรักรหรือสามีมากขึ้น ทำให้สัมพันธภาพกับคูรักรหรือสามีมั่นคง การได้รับบริการทางด้านสุขภาพหรือบริการทางสังคม การได้รับคำแนะนำความรู้ในการปฏิบัติตนขณะตั้งครรภ์จากบุคลากรทางการแพทย์ และหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่บทบาทความเป็นมารดา จากผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตัดสินใจประสงค์การตั้งครรภ์ต่อไป สำหรับผลกระทบด้านลบประกอบด้วย การมีปัญหากับบุคคลรอบข้าง เช่น บุคคลในครอบครัว คูรักรหรือสามีปฏิเสธความรับผิดชอบ การเกิดตราบาปถูกสังคมประณาม และขาดโอกาสในการศึกษาต่อ ส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ลง

ภาพ 16 ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ผลกระทบทางบวก

ผลกระทบทางบวกจากการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ต่อตัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วย สัมพันธ์ภาพกับคู่รักหรือสามี การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและสังคม และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่บทบาทความเป็นมารดา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สัมพันธ์ภาพกับคู่รักหรือสามี

ขณะตั้งครรภ์นับเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญไม่ว่าทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น บุคคลแรกที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต้องการความเข้าใจและการช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีคือ คู่รักหรือสามีของตนเอง

1.1 การได้อยู่กับคู่รักหรือสามี

สัมพันธภาพที่ดีกับคู่รักหรือสามีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น การได้อยู่ร่วมกันกับคู่รักหรือสามีทำให้รู้สึกมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด สามารถปรึกษาพูดคุยกัน ได้มากขึ้น รวมทั้งยังเป็นผู้ที่แบ่งเบาภาระต่างๆ ให้กับครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ดังคำกล่าว A03, A11 และ A14

...ก็บอกเขา ตอนนี่แฟนก็มาอยู่ที่บ้านด้วยทุกวัน...บางทีแฟนเขาก็ติดทำงานก็ลา
งานพาไปโรงพยาบาลXXX...แฟนก็ดูแลตลอดเวลาอะ ว่างก็ไปทำงาน ส่วนไปเรียนก็ไป
ว่างก็ไปทำงาน ทำงานอยู่ที่เดียวกัน แต่เขาเป็นคนดีนะ เป็นคนดีมาก เมื่อก่อนเขาจะ
มาหาเฉพาะวันอาทิตย์จะมาหาที่บ้าน เพราะวันเสาร์เขาจะต้องดูน้อง...ไม่ ไม่เคย
ทะเลาะกันเลย (เสียงหนักแน่น)

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...ตอนเขารู้ว่าเราท้องเขาก็ย้ายมาอยู่ด้วยกัน เป็นช่าง อี้ม...เป็นช่างซ่อม
เขาจะได้รับเป็นวัน วันละ 250 บ้านเขาก็รับรู้เพราะรู้จักกันมานาน ตอนนั้นเรียนอยู่ ม.3
แต่ตอนนั้นเขาไม่ได้เรียนแล้วเขาจบ XXX. เขาก็จบม.3 ทำงานแล้วรับจ้างทำอยู่กับลุงเขา ตอน
แรกเขาเรียน XXX. แล้วไปต่อที่XXXเรียนเกี่ยวกับช่าง...ก็คุยทุกวันเรื่องลูก เรื่องทำงาน เขาก็
จะถามว่าลูกดีไหม

(A11, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2557)

...เขาก็มาอยู่ด้วย เขาก็รับจ้างทั่วไป ได้วันละ 300 เดือนนึงก็ประมาณ 9,000
กะแฟนเขาๆ ก็ดูแลเราดีตอนอยู่หอก็ซื้อน้ำซื้อนมมาให้กิน

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

จากการตั้งครรรค์ทำให้ได้รับความรับผิดชอบจากคู่รักหรือสามีด้วยการมาอยู่
อาศัยเป็นส่วนหนึ่งภายในครอบครัวของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น นอกจากนี้คู่รักหรือสามียังให้การดูแล
และเอาใจใส่หญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นเป็นอย่างดี

1.2 การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคู่รักหรือสามี

หญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นที่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับคู่รักหรือสามีจะมีความรู้สึกถึงมิตรภาพที่ดี
ในชีวิต เช่น ได้รับการสัมผัสทางร่างกาย การดูแลเอาใจใส่เรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง
การช่วยเหลือพยุงในการเคลื่อนไหว และการช่วยเหลือในด้านการเงินและเศรษฐกิจดังกล่าวของ
A12, A13 และ A17

...อย่างมันได้มา 700 มันก็ให้แม่ 200 เขาก็คอยถาม เขาก็ดูแลเราดี มันชอบเล่นกับลูกมัน เล่นห้อง แต่ตอนนี้มันไม่ได้เงินมา 2 วันและเลยกลับบ้านไปยกข้าวโพดบ้านมันได้วันละ 250 บางทีก็ไปเลี้ยงไม้สัก เงินที่ได้มาเป็นพันสองพัน เพื่อนตำรวจเขามาจ้างเลี้ยงให้กรมป่าไม้แล้วเขาจะมาตีตรา

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

...แฟนพาไปทุกครั้ง เขาก็ดูแลการเดินทาง ห้องมันใหญ่เลยอัดอัดแล้วตอนนี้เวลาจะไปไหนก็ลำบากก็จะไม่ไปเองก็จะฝากให้แฟนไปให้ เวลาเดินก็ต้องเดินแอนหลังปวดแฟนก็ต้องคอยพยุงเป็นบางครั้ง

(A13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...ลูกคนนี้ไม่ใช่ลูกเขาหรอก เป็นลูกติดหนู(ยิ้ม)แต่เขาดูแลลูกเราดี รู้จักกับแฟนคนนี้ได้ประมาณปีนึง แต่ห้องเขาก็อยู่ด้วยกันแล้ว เขาก็ดี ดีกว่าคนเดิม

(A17, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2557)

บทบาทของคูรักรหรือสามีได้เป็นผู้สนับสนุนสำคัญที่แบ่งเบาภาระต่างๆ ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการรับรู้ประสบการณ์ร่วมกัน ให้การดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของความรักใคร่ผูกพัน ทั้งยังทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่แน่นแฟ้นระหว่างชีวิตคู่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและทางสังคมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

2. บริการด้านสุขภาพและสังคม

การบริการด้านสุขภาพและสังคมเป็นการรับรู้ถึงการเข้าถึงสิทธิการได้รับบริการขั้นพื้นฐานหรือบริการทางสังคมที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นควรได้รับ เช่น สิทธิในหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) การเข้ารับศึกษาต่อทั้งในและนอกระบบ ฯลฯ รวมถึงการได้รับข่าวสารความรู้คำแนะนำในระหว่างการตั้งครรภ์ ดังนี้

2.1 การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้สิทธิในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน เช่น หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ในการรับเข้าบริการทางการแพทย์ การให้บริการคำปรึกษาทางโทรศัพท์จากเจ้าหน้าที่ บริการสถานสงเคราะห์ การจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ การจัดหาอาชีพและการศึกษาต่อในหรือนอกระบบดังกล่าวของ A01, A05 และ A11

...แต่ที่โรงพยาบาลก็บริการดี แต่ว่ามันก็มีคนเจ็บมากกว่าเรา เราก็ต้องรอเนาะ เขาไม่ให้สิทธิอะไรทั้งสิ้น ก็ทำใจได้นะคะ ชินแล้ว (หัวเราะ)...call center เคยค่ะ แต่ไม่เคยโทร เขาก็จะมีมาอบรมที่โรงเรียน...ก็เป็นสถานสงเคราะห์ค่ะ ก็เพื่อนบอกมาว่า อยู่ได้ ก็เหมือนยังงัยอะ เหมือนบ้านอีกหลังนึงให้เราไปอยู่ได้ถ้าเราตั้งครรรภ์ไม่พร้อมอะคะ และก็รู้อย่างจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ให้ เหมือนเพื่อนอะคะ เพื่อนเขาเรียนโบสถ์เขาก็จะไปอยู่ก็เหมือนว่าถ้าเขาไม่มีพ่อแม่ ก็จะมีคนมารับไปเป็นลูก ลูกบุญธรรมค่ะ...ก็จะทราบถึงการจัดให้อาชีพให้ค่ะ และก็จะมีการศึกษานอกระบบก็จะมีป่าที่เขาทำงานอยู่ อบรม. เขาแนะนำว่าให้เรียนอันนี้ก็ได้และก็เรียนเสาร์ อาทิตย์ วันธรรมดาทำงาน เขาจะ ให้ไปทำงานที่อบรม. จันทร์ถึงศุกร์ก็ไปทำงาน เสาร์อาทิตย์ก็เรียนอยู่ หนูก็คิดว่าตอนนี้ อยากเรียนคน.มากกว่าค่ะ

(A01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

...บริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ รู้แต่ไม่เคยโทรไป ก็สิทธิบัตรทอง การฝึกทักษะ อาชีพที่วิทยาลัยจะบอกมา การศึกษานอกระบบก็ตัดสินใจออกมาเรียนเพื่อจะได้มีเวลาอยู่กับตัวน้อยด้วย"

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

...ตอนแรกแม่แฟนบอกว่าให้เรียนโรงเรียนปกติ แต่ว่าเรียนคน.จะได้ไม่เสียเวลา แต่เห็นคนอื่นที่เขาคลอดแล้วก็กลับไปเรียนที่โรงเรียนเดิมได้นะ แต่ว่าหนูไม่กลับ เพราะทุกวันนี้ก็จะสนิทกับเพื่อนที่คน....ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนมีลูกแล้วเหมือนกัน คนไม่มีลูกมาเรียนเพราะว่าเรียนที่เดิมไม่จบ อายุก็โตๆ กัน ก็มีแก่กว่าบ้าง 2-3 ปี จะไปเรียนทุกวันพุธอาทิตย์ละวัน call center รู้จักค่ะ ทราบมาจากหมอ และการฝึกอาชีพที่โรงเรียนเขาก็จะบอก มันจะมีพวกมาบรรยายอะ

(A11, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2557)

หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นรับรู้สิทธิบริการขั้นพื้นฐานที่ตนเองควรได้รับทั้งการบริการ ทางด้านการแพทย์และบริการทางด้านสังคม โดยแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ คือ สถานศึกษา และบุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อน ญาติพี่น้อง นอกจากนี้แล้วหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นยังได้รับข่าวสาร ความรู้และคำแนะนำในขณะที่ตั้งครรรภ์จากแหล่งต่างๆ อีกด้วย

2.2 การได้รับข่าวสารความรู้ และคำแนะนำระหว่างการตั้งครรภ์

ในระหว่างการตั้งครรภ์พบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้รับข่าวสารความรู้จากบุคลากรทางการแพทย์ และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับปฏิบัติตนจากบุคคลรอบข้าง เช่น ญาติพี่น้อง นอกจากนี้ยังมีการแสวงหาความรู้จากแหล่งอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การดูโทรทัศน์ ทางอินเทอร์เน็ต ดังตัวอย่าง A05, A12 และ A15:

...ก็โรงพยาบาลพุทธ เขาก็บอกเรื่องอาหารการกิน ก็มีดูทีวีบ้างบางครั้ง ก็เล่นอินเทอร์เน็ต

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

...จากหมอไปหาเขา เขาก็จะสอนเรื่องสุขภาพ การดูแลตนเอง แล้วก็เสริมเน็ต (ยกมือตื้อขึ้น) ดูการทำให้ลูกแข็งแรง

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

...จากหมอที่คลินิก เขาบอกว่าแบบว่า...แบบว่า นอนยังไง ลูกยังไง แล้วก็พกป๊าๆ เขาจะห้ามไม่ให้กินรสเผ็ดให้กินรสจืดอะไรแบบนี้

(A15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเป็นผู้ที่ยังขาดประสบการณ์ ไม่มีความรู้เรื่อง การดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์ ดังนั้นการเข้าถึงสิทธิบริการขั้นพื้นฐาน การบริการทางสังคม และการได้รับข่าวสารความรู้ คำแนะนำระหว่างการตั้งครรภ์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้แล้วหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อสุขภาพความเป็นมารดา

3. การเตรียมพร้อมเข้าสู่บทบาทความเป็นมารดา

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความพยายามแสดงบทบาทของการเป็นมารดาที่ดี ในการเตรียมความพร้อมของตนเองด้านการศึกษาต่อ และการวางแผนด้านการทำงาน

3.1 การวางแผนด้านการศึกษาต่อ

การวางแผนด้านการศึกษาต่อของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล เช่น บางคนต้องการศึกษาต่อแบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อให้มีเวลาเลี้ยงดูบุตรที่จะเกิดมา ขณะที่บางคนต้องการศึกษาต่อในสถานศึกษาเดิมจนจบ

ซึ่งเมื่อจบการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วจะทำให้หญิงตั้งครรรภวิทยุรรมมีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ A02, A03 และ A01:

...ก็จะเรียนต่อที่เดิมให้จบ อี้ม...ถ้าเรียนจบแล้วหนูอยากสอบสาธาณสุข เรียนมหาลัยไม่ก็วิทยาลัยสาธาณสุขหนูชอบอะ เห็นแม่ทำงานที่โรงพยาบาลมาตั้งแต่เด็กแล้วอยากเป็นพยาบาล แต่ว่ามันยากอะที่ วิทยาลัยชนนี แต่ต้องพยายาม คิดว่าจะเรียนให้ดีกว่าเดิม

(A02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2556)

...คนเขาให้ไปเรียนเริ่มต้นให้แค่วุฒิ ม.4 ใหม่ เขาไม่เอาปีหน้าค่อยไปสมัคร ม.6 ต่อใหม่ อย่างถ้าที่เดิมก็มีเอกสารพร้อมแล้วใช้ใหม่ เดียวว่าต้องแจ้งครูประจำชั้นก็ยังดี เริ่มต้นอย่างงั้นดีกว่า...ก็ต้องเรียนอีกสองปีอะ ก็ต้องเสียเวลาเราอีกเนาะ แม่เขาก็ว่าจะไปทำงานสักกระยะนึง ดูหลานให้แข็งแรง ก็ให้เราดูแลเองมั้ง แม่ดูแลมั้ง ถ้าเปิดเทอมก็ไปเรียน แต่คราวนี้ก็คือก็จะมีปัญหาแล้วว่าไม่มีใครดูแลเด็ก คือว่าถ้าหลานแข็งแรงแล้วแม่ก็จะเอาไปทำงานที่ก่อสร้างด้วยอะ ก็เรียนต่อที่เดิม ถ้าจบแล้ว ก็ต้องดูพวกโควตา...เรียนที่ไหนก็ได้คะ ที่ที่ผ่านมาก็มีโควตาของกรุงเทพ เขาให้มา แล้วเขาติดต่อกลับมาแล้วแล้วไม่ได้เรียนแล้ว ดรอปไว้ เขาก็ว่าปีหน้าก็ยังมีโอกาส หลังคลอดน้องก็ว่าไปกลับไป

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...ว่าจะเรียนต่อคน. พอจบก็จะไปต่อราชภัฏเสารออาทิศยก็จะเรียนคน.คะ เหมือนกับว่าตอนนี้ดรอปไปปีนึง ก็จะเสียเวลาไปแล้วปีนึง แล้วก็ไปต่อราชภัฏเสารออาทิศยจะได้มีเวลาเลี้ยงน้อง

(A01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

หญิงตั้งครรรภวิทยุรรมต้องการศึกษาต่อจบจนการศึกษาสูงสุดตามความสามารถของตนเองเพื่อให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง ส่งผลให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น สำหรับในหญิงตั้งครรรภวิทยุรรมที่ไม่มีโอกาสในการศึกษาต่อมีการวางแผนการทำงานไว้หลังจากคลอดบุตร

3.2 การวางแผนด้านการทำงาน

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้วางแผนการทำงานตามความสามารถและระดับวุฒิ การศึกษาของตนเอง บางรายต้องการทำงานรับจ้างแบบรายเดือน ขณะที่บางรายต้องการทำงานอิสระประเภทขายของอยู่ที่บ้าน โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต้องการทำงานหลังจากคลอดบุตรเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวและเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร ดังตัวอย่าง A14, A13 และ A12

...รอให้น้องคลอดและโตหน่อย ก็ว่าจะไป ไม่แน่ว่าจะเข้าที่เดิมไปอยู่กับเจ้านายคนเดิม กลับไปอยู่หอให้ลูกอยู่กับคุณแม่ ก็อาจจะกลับมาอาทิตย์ละครั้งให้ แฟนอยู่ที่นี้ เราไปคนเดียวรายได้ตรงนั้นก็พอให้เราอยู่ได้ ค่าหอก็ประมาณพันห้าที่อยู่มาพอหักค่าใช้จ่ายเงินก็จะเหลือสักสาม สี่พัน ก็พออยู่ได้ ก็ว่าจะต้องไปทำงานดูว่าที่เดิมเขาให้เพิ่มมากกว่านี้ไหม ถ้าเขาให้เพิ่มกว่านี้หน่อยก็อาจจะไป ถ้าไม่เพิ่ม อาจจะต้องไปดูที่อื่น

(A14, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2557)

...ก็เรื่องทำงาน รอทำงานไทยแอร์ แต่ตอนนี้ก็จะขายหมูไปก่อนแต่รอให้หนูอายุ 18 ปีก่อน น้องก็คง 2 ขวบก็ให้เขาอยู่บ้านไปก่อนยังเข้าเรียนไม่ได้ก็ให้อยู่กับแม่บางทีก็อยู่กับแฟน

(A13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...อยากทำงาน เก็บตังสร้างบ้านใหม่ แล้วก็จะขายของอาหารตามสั่งหนูชอบทำว่าจะขายส้มตำด้วย ตอนแรกก็จะไม่ขาย เขาให้ขายพวกพี่ป้าน้ำอา

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

ผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การได้รับการดูแลช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างและการถูกยอมรับจากสังคมส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตัดสินใจระงับการตั้งครรภ์ต่อไป

4. ประคองการตั้งครรภ์

สิ่งสำคัญที่ส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตัดสินใจระงับการตั้งครรภ์ ประกอบด้วย ความรู้สึกผิดต่อครอบครัวและการรับรู้ถึงบาปบุญคุณโทษของการยุติการตั้งครรภ์ ดังนี้

4.1 ความรู้สึกผิด

จากการตั้งครรภ์ครั้งนี้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะมีความรู้สึกว่าตนทำผิด เกิดความละอายใจต่อครอบครัว ดังนั้นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางคนจึงตัดสินใจประคองการตั้งครรภ์เพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ ดังคำกล่าวของ A03, A06 และA02:

...แต่เลิกจนโตก็อยู่กับแม่มาตลอด แต่ก็ยอมรับนะว่าเสียใจก็ไปแล้วให้แม่ ว่าแม่หนูจะเริ่มต้นใหม่นะอย่างงั้นอย่างเงี้ยแต่หนูก็จะเรียนรอให้หนูคลอดก่อน เสียใจไปแล้วก็ทำอะไรไม่ได้เนาะ ก็มันไปแล้วอะ...แต่หนูน้ำตาตลอดตลอดเวลารู้นะว่าแม่เสียใจมาก เสียใจมากๆ เลยเนี่ย บางทีที่นอนด้วยกันแม่ก็ไม่คุยด้วย แอบร้องไห้คนเดียว แม่ก็พยายามมาเรียกมาเกาะแขนตลอดนะ (ยิ้ม)

(A03, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

...หมอเขาก็บอกว่าหนูยังมีโอกาสไปเรียนต่อ ขอให้เรื่องนี้ผ่านไปเร็วๆ เรียบร้อยแล้วก็กลับไปเรียนต่อ พลาดไปแล้วก็คงไม่อยากให้ถอยหลัง คงไม่มีใครไม่เคยพลาด แต่จะไม่พลาดซ้ำเป็นครั้งที่ 2 จะไม่พลาดในเรื่องเดิม หนูเสียใจ พ่อแม่ก็เสียใจ ก็ให้เป็นบทเรียนไป

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

...ก็ตั้งแต่ ม.4 จากการแซทคุยกัน เขาเป็นคนในเมือง แซทกันแล้วมาเจอกัน แต่พอเกิดเรื่องอย่างนี้หนูก็รู้สึกผิดนะ ทำให้แม่เสียใจ

(A02, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2556)

ความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นภายในจิตใจทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตัดสินใจประคองการตั้งครรภ์แทนการยุติการตั้งครรภ์ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวอาจเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดทำให้เกิดความรู้สึกผิดในชีวิตขึ้นอีกครั้ง รวมทั้งการรับรู้ถึงบาปบุญคุณโทษทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรู้สึกเกรงกลัวต่อการกระทำเพื่อยุติการตั้งครรภ์

4.2 การรับรู้ถึงบาปบุญคุณโทษ

เมื่อเกิดการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์ ทางออกสำหรับผู้ไม่พร้อมในการมีบุตร คือ การยุติการตั้งครุฑ แต่เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในสังคมไทยที่ขัดต่อศีลธรรม ด้วยเหตุนี้หญิงตั้งครุฑวัยรุ่นจึงตัดสินใจระงับการตั้งครุฑ นอกจากนี้การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทางแพทย์ได้มีผลต่อการตัดสินใจ และบางรายคิดว่าจะเป็ผลดีต่อการใช้ชีวิตคู่ดังกล่าวของ A01, A12 และ A06

...ตอนแรก แม่เขาก็บอกว่าเรื่องอนาคตลูกไง เลยไปตรวจหาไข่ตัวนี้ ไข่ตัวเล็ก (ซึ่งไปที่ห้องตนเอง) พบว่า มีแขนมีขาแล้วแต่ถ้ามันยังเป็นก้อนเลือดก็ได้ปรึกษาคุณหมอ แล้วว่าถ้ายังเป็นก้อนเลือดก็เท่ากับว่าเรายังเห็นอนาคตไง เพราะปรึกษาหมอที่โรงพยาบาล บอกว่าให้เรียนให้จบแล้วจะไปเรียน อยู่อะไรนะ...ที่ห้องฟันอะ คุณหมอก็จะฝากให้แล้ว คือบรรจุเลยไง อันนี้พอมาเป็นยังงี้ก็ไปปรึกษาเขา เขาก็แนะนำว่าถ้ายังเล็ก ถ้าเป็นก้อนเลือด คุณหมอก็ว่ารับทำเขาก็จะทำให้แต่อันนี้เป็นตัวมาแล้วเป็นคนแล้วไง เราไปปรึกษา เขาก็ให้คำแนะนำ เขาก็บอกว่ามันบาป เขาไม่แนะนำให้เราทำหรือคุณหมออะ พยาบาลเขาก็บอกว่าอย่าทำเลย ไข่เรื่องเรียนเนี่ย เดี่ยวเขาก็ออกมาแล้วก็เรียนต่อได้ ตอนแรกคิด คิดเลยนะ เพราะอนาคตเราไง แต่ระหว่างอนาคตกับบาปแต่เราก็เลือกอนาคตเลยบอกยังงั้นไปกับคุณหมอ คุณหมอก็ว่าไม่เกี่ยวเลยนะคนอื่นที่ว่าเขาเป็นแบบนี้ก็มีเยอะแยะไป ก็บอกอีกว่าถ้าเรียนไปแล้วหรือไม่ได้เรียนได้ดีกว่านี้ก็มีเยอะแยะให้ โอกาสลูกของเราเหอะ

(A01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

...มันก็เหมือนเดิม 50-50 ท้องแล้วก็เลยปล่อย คิดว่าอยากเอาออกใหม่ ก็ไม่กลัว บาป หมอเขาก็บอกว่าให้ท้องต่อ พอดีแฟนเขาก็อยากมีด้วย เราก็เลยกลับมาคิดว่าเห็นรุ่นพี่มีเราก็มีได้ บางที่รุ่นน้องเด็กกว่ายังมีเลย แต่แฟนเขามาผูกข้อไม้ข้อมือตั้งแต่สิงหาปีที่แล้ว

(A12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2557)

...พ่อแม่อีกเพิ่งทราบ เพิ่งบอกเขาว่าท้องกับใคร เขาก็ว่ามันเป็นคนไม่มีหัวนอน ปลายตีน ไม่อยากให้อาลูกไว้ เมื่อเข้าไปหาหมอเขาก็ว่าถ้าไม่ให้มีอะไรติดอยู่ในใจไม่ อยากเห็นหน้าลูกก็ต้องยกให้ศูนย์ประชาบดีไป มันก็น่าจะเป็นทางที่ดีที่สุด ณ ตอนนี่คือ

หนูก็ไม่อยากเอาเขาออกแล้ว กลัวบาปไปกว่านี้ คือว่าถ้าเราไม่พร้อมก็ยกให้เขาซะ ให้เขาเติบโตมีอนาคต หนูก็จะได้กลับไปเรียนหนังสือให้จบเหลืออีกปีเดียว

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

จากการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคู่รักหรือสามีมากขึ้น ทำให้สัมพันธภาพในชีวิตคู่มีความมั่นคง การได้รับบริการทางด้านสุขภาพหรือบริการทางสังคม คำแนะนำรวมทั้งความรู้ในการปฏิบัติตนจากบุคลากรทางการแพทย์ ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อเข้าสู่บทบาทความเป็นมารดาซึ่งเป็นผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตัดสินใจประคองการตั้งครรภ์ต่อไป นอกจากผลกระทบทางบวกต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นแล้ว ยังพบผลกระทบทางลบจากการตั้งครรภ์

ผลกระทบทางลบ

การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ความไม่พร้อมที่จะมีบุตร ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ ประกอบด้วย การขาดงานและขาดโอกาสในการศึกษาต่อ ปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว การทะเลาะวิวาทในครอบครัว การถูกปฏิเสธความรับผิดชอบจากคู่รักหรือสามี เกิดเป็นตราบาป ถูกสังคมประณาม ดังนี้

1. การขาดงานและขาดโอกาสศึกษาต่อ

หญิงวัยรุ่นต้องทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัวแต่การตั้งครรภ์ทำให้ต้องขาดงาน ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ในหญิงตั้งครรภ์บางรายที่อยู่ในสถานภาพของนักเรียนหรือนักศึกษาหลังจากที่รับรู้ว่าจะตั้งครรภ์และเมื่อภาพลักษณ์เปลี่ยนแปลงตามอายุครรภ์ที่เพิ่มขึ้นวัยรุ่นหญิงได้ตัดสินใจพักการเรียนและลาออก ดังตัวอย่าง A04, A13 และ A15

...ตั้งแต่หนูไปทำเขา หนูรู้ว่ามันบาป ยังไงบาปหนูก็ยอมอะ (ละอื่น) หนูไม่ใช่คนที่อยากเลวร้ายหรือก่อกวนที่หนูก็ส่งสารเขาไปชาวดมาเห็นเป็นตัวแล้ว หนูก็เสียใจ แต่...แต่ถ้าเกิดมาแล้วไม่มีพ่ออีกคนนึงแล้วหนูก็แบกท้องหนูก็ลำบากใช่ไหม งานการ หนูก็ทำไม่ได้เอาแต่จะนั่งจะนอนกินให้พ่อแม่ทำหนูก็ละอายใจ หนูก็อ้อ! ตัดไฟตั้งแต่ต้นลม เผื่อมันจะดีขึ้นลำบากตอนนี้อาจจะดีข้างหน้าก็ได้ มันมีเหตุผลต่างกัน พี่ก็ดูสิ คนอื่นบ้านอื่นเขาอาจจะมิกิน เขาอาจจะเอาไว้แต่บ้านหนูมันไม่มีจะกินเลยพี่เอาไว้ ไม่ได้ พ่อเขาก็ไม่มีครอบครัวหนูก็ไม่มีจะกินอีก

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ก็คิดว่ามีบ้างผลกระทบต่อเรา แต่มันจะทำยังไงได้ด้านอนาคตเราการเรียนก็ช้าลงตอนที่จบม.ต้น ตอนแรกก็ไปสมัครเรียนไว้แล้ว ไปสมัครเรียนที่XXX แล้วที่ไปทำงานเป็นช่วงปิดเทอม กะว่าจะไปหาเงินเอามาเรียน

(A13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...ตอนนั้นกำลังเรียนอยู่XXX เรียนเข้าปี 1 ใหม่ ก่อนหน้านี้เรียนXXX แต่เรียนไม่ได้มันหนักก็เลยไปเรียนXXXไปเรียนได้ประมาณ 2 เดือน พอรู้ว่าห้องก็เลยออกมาพอห้องก็มีผลกับเราก็แบบจะลำบากตอนไปเรียน มันไม่ไหว ก็ไม่รู้ยังงี้ว่าจะเรียนหรือเปล่า

(A15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2557)

การตั้งครรภในวัยรุ่นมีผลต่อเนื่องถึงการเล่าเรียน มารดาวัยรุ่นต้องชะงักการศึกษาออกจากโรงเรียนหรือออกจากงาน ไม่มีอาชีพ ขาดรายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายขณะตั้งครรภ ส่งผลให้เศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ชีวิตครอบครัวไม่ราบรื่น อันเป็นปัจจัยเสริมให้เกิดปัญหาและผลกระทบกับบุคคลรอบข้างตามมา

2. การมีปัญหากับบุคคลรอบข้าง

ผลกระทบที่ตามมาจากการตั้งครรภไม่พึงประสงค์ คือ ปัญหาการทะเลาะวิวาทกับบุคคลรอบข้าง เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง และบางรายถูกปฏิเสธความรับผิดชอบจากคู่รักหรือสามี ดังนี้

2.1 ปัญหาทะเลาะวิวาทกับบุคคลในครอบครัว

ปัญหาทะเลาะวิวาทกับบุคคลในครอบครัวเป็นความขัดแย้งต่อความคาดหวังของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่มีต่อหญิงตั้งครรภวัยรุ่น เช่น ความสำเร็จทางการศึกษา นอกจากนี้ปัญหาที่ตามมาคือความเครียด วิตกกังวลถึงภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการเลี้ยงดูเด็ก ดังตัวอย่าง A04 และ A08

...บางครั้งเขาเหนื่อยมาๆทะเลาะกับหนูมาบ่นมาด่า หนูก็ไม่รู้ว่าเขาเหนื่อยทุกวันเลยพื้มีปากมีเสียงกันทุกวัน หนูก็ไม่รู้ว่าอะไรเราจะถกจะเถียงกันบ้าง บางครั้งถึงกับไล่หนูออกจากบ้านเลยนะหนูต้อง เขาเครียดอะ เขาบอกว่าถ้าห้องก็ไปอยู่ที่อื่นที่แรกไม่แน่ใจว่าห้อง หนูก็บอกว่าหนูไม่รู้เหมือนกันแม่ ว่าห้องหรือไม่ห้อง สุดท้ายก็ห้องแม่เขาก็เสียใจ

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ก็มีปัญหาหลายอย่างญาติก็รับไม่ได้ เราก็ไม่รู้อนาคตเนาะก็เราไม่พร้อม เขาบอกว่าขอทำงานก่อน 2 ปี (ร้องไห้) พ่อก็ไม่พูดด้วยเขาเครียด ยาก็...มันบอกไม่ถูกอะ (สะอื้น) อยู่กะย่าสองคนคะพ่อกะแม่ไปทำงานต่างจังหวัดก็มีพี่น้อง 3 คน หนูเป็นลูกคนกลางจะให้เกิดมาอีกคนพ่อแม่เขาก็มีภาระ เราก็ยังทำมาหากินเองไม่ได้ ถ้าปล่อยให้มีพ่อแม่เขาก็กังวลว่าเราจะเลี้ยงกันได้ไหม

(A08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2556)

ปัญหาทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นในครอบครัว ได้ส่งผลต่อหญิงตั้งครรภ์ด้านสุขภาพจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดี เครียด วิตกกังวล ซึ่งปัญหาดังกล่าวสืบเนื่องมาจากคู่รักและสามีได้ปฏิเสธความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น

2.2 ถูกปฏิเสธความรับผิดชอบจากคู่รักหรือสามี

เมื่อวัยรุ่นตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ ฝ่ายชายมักไม่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ เช่น หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นบางรายถูกปฏิเสธความรับผิดชอบจากคู่รักหรือสามีเนื่องจากความไม่พร้อมทางด้านเศรษฐกิจและคิดว่าฝ่ายหญิงไปมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นที่ไม่ใช่ตน ทำให้ภาระและความรับผิดชอบตกอยู่กับฝ่ายหญิงและครอบครัวเพียงฝ่ายเดียว ดังคำกล่าวของ A07, A08 และ A04

...ไม่ได้ติดต่อกันแล้วคะ ไม่ทราบคะว่าเขาทำงานอะไร แต่เขาเคยเรียนอยู่ที่เดียวกันแต่ก็ไม่ได้ไปเรียนกันทุกวันบางวันก็ไปทำรายงาน แต่พ่อแม่หนูรู้ก็ไปคุยกับฝ่ายชายแล้วแต่เขาไม่ยอมมาส่งตัวทำตามประเพณีให้ก็นิ่งเฉยไป ก็เลยว่าคงต้องไปหาตำรวจแล้ว เลยไปแจ้งความไว้ที่พรหมพิรามแล้วคะ

(A07, ผู้ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2556)

...เขาไม่แมนคะ ไม่มีความรับผิดชอบ ถ้าเจอคนประเภทนี้ก็จะไม่ยอม ปัญหาคือผู้ชายมันยังไม่พร้อม ถ้าเขามาทำพิธีพ่อเขาก็จะยอมรับ แต่เขาบอกว่าขอเวลา คือการไม่รับผิดชอบ ไม่ได้ติดต่อกันแล้วคะตั้งแต่เขาบอกว่าขอเวลาอีก 2 ปี

(A08, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2556)

...มันก็บอกว่าไม่ใช่ลูกมัน...จะ ตัดขาดเลย เขาบอกว่าไม่ใช่ลูกเค้า เขาบอกได้
 เลยว่าอ้อ!อะไรเพิ่งจะท้องทำไมเป็นตัวแล้ว อ้าว!ก็หนูอยู่ เราก็อยู่ด้วยกันมานานแล้ว
 เนาะ อยู่กันมาจะสองปีแล้วนะ หนูก็ไม่เคยไปมั่วใครนะพี่ หนูก็อยู่แต่บ้าน เขาก็ว่าไม่ใช่
 ลูกของเค้ามาว่าหนูมาตำหนุว่าเป็นผู้หญิงไม่ดีเป็นผู้หญิงล่าสอนไปให้คนโน้นคนนี่เอา
 เราก็รู้อยู่แะใจนะพี่เนาะ!ไอ้เที่ยวหนูเที่ยวแต่ไอ้เรื่องร้านผู้ชายหนูไม่มีวัยรุ่นมันก็ต้องเที่ยว
 ไงพี่พวกคนอื่นเขาเที่ยวกันในเมืองมีใครบ้างบ้าเที่ยวตามบ้าน หนูนี้และเที่ยวอยู่ตามบ้าน
 ไม่ไปเสียเงินในเมือง ไปซักรถเล่นกันมั้ง ไปนั่งเล่นบ้านเพื่อนแค้นนั้นไปนอนค้างบ้านเพื่อนก็
 เพื่อนผู้หญิง หนูก็ไม่ได้ไปไหนหรือทำใครให้เสียหาย คบแฟนก็คบทีละคน เขาก็มา
 ตำหนุเสียหายก็ไม่เป็นไร ก็ยื่นเงินมาให้แม่หนูสองหมื่นเขาก็บอกว้ให้ไปเอาออก

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

จากปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ส่งผลต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว
 ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เกิดปัญหาทะเลาะวิวาทและการถูกปฏิเสธความรับผิดชอบจากผู้รัก
 หรือสามี ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดตราบปภายใต้บรรทัดฐานทางสังคม

3. เกิดตราบป

เนื่องจากสังคมไทยปลูกฝังเรื่องบรรทัดฐานทางเพศว่าผู้หญิงต้องมีพฤติกรรม
 แสดงออกในเรื่องเพศถูกต้องดิงตามแบบแผน มีการประพฤติตนที่เหมาะสม โดยเฉพาะการตั้งครรภ์
 ควรเกิดขึ้นหลังจากที่หญิงชายผ่านการแต่งงานที่สมบูรณ์เท่านั้น ดังนั้นกรณีผู้หญิงโสดตั้งครรภ์
 หรือตั้งครรภ์ในวัยเรียน จึงกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกคนในสังคมตีตราว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย ล่าสอน
 และสมควรได้รับการประณามหรือถูกตีฉิฉินินทา

3.1 ถูกสังคมประณาม

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยที่ไม่ได้แต่งงานยังคงถือว้เป็นตราบปสำหรับ
 สังคมไทย หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะถูกตีตราจากสังคมในเชิงจริยธรรมว้วัยรุ่นมีความเป็นเด็กเกิน
 กว่าความเป็นมารดา เด็กนักเรียนไม่ควรตั้งครรภ์เป็นเด็กใจแตกหรือไม่वलสงวนตัว ดังคำกล่าวของ
 A04, A01 และ A06:

...ถ้าให้ออกมาแถวบ้านหนูเขาก็เป็นซี่ปากอีก ประณามอีกบ้านก็เป็นแบบนี้
 ถ้าพาออกมาอีกคนก็...เขาก็ด่ากันกินกนกลบ กินซี่ลูกกันไปงั้นและ หนูก็ยอมเป็นซี่
 ปากเขามาตั้งนาน ตอนแรกมีลูกคนนี้มาท้องก็ต้องไปเดินช่วยพ่อแม่ไปเก็บของเก่าหา
 ตั้งได้ก็ทูนเงินพ่อแม่ หนูไปเดินเก็บจนเขาว่าหนูตำหนุจนเข้าหูว้มันท้องไม่มีพ่อ

แหลกลวมั้งอะไรมั้ง จนพ่อแม่ต้องพาหนีเข้ากรุงเทพ ตอนนั้นหนูต้องได้ 5 เดือน หนูยังต้องแบกปูนนะแบกกระถางปูนได้วันละ 150 บาท หนูก็เอาเขาบอกว่าไหวก็ทำไม่ไหวก็หยุด เขายังช่วยให้หนูมีงานทำไปเก็บขี้ปูนมั้งตักปูนมั้งฮือ! พ่อแม่ก็บอกว่าไหวก็ทำไม่ไหวก็ไม่ต้องทำ ทำไม่ได้พี่คนเราเนาะ บางครั้งได้เดือนละพันห้าเนี่ย เห็นเงินแล้วก็ชื่นใจดีใจ กลับมาอยู่บ้านก็ขี้ปากเขาอีกแล้ว ก็ทนฟังไป แล้วพอคลอด ลูกหนูก็ไม่ได้คลอดที่บ้าน พ่อก็ต้องกระเตงไปอีกไปอยู่ที่ประจวบ กรุงเทพ ไปทำงานก่อสร้างก็เลยไปคลอดลูกที่ประจวบ แต่ตอนนี้หนูโอ้ย!ไม่ไหว มันไม่ไหวเลยแฮะ ไปไหนก็ไอ้! คนโน้นคนนี้เขาก็ถามก็เดือนแล้วละ ยังงั้นยังงี้ พ่อมันมาใหม่อะไรใหม่ เราก็ตอบไม่ถูกหนูก็บอกว่าเขาจะไปแล้วป้า เขาก็บอกว่าทำไมมันถึงจะไปเล่า หนูไม่ไหว หนูคงเอาไว้ไม่ได้หรอก หนูก็เลยไปเอาออก เขาก็บอกว่าเขาช่วยใจ แล้วพ่อมันแล้ว หนูก็ไม่ได้ตอบอะไรกับเขา หนูก็ไม่ได้คุยอะไรกับเขา หนูก็แค่บอกว่าหนูแฮะ หนูไม่ไหวเลยไปเอาออกให้หมอเขาช่วยแค่นั้นเอง เขาก็มาถามบ่อยไม่รู้ว่าจะถามอะไรหนักหนาเหมือนกับตอกย้ำเราอะ เราก็บอกไปแล้ว ฮือ! (ถอนหายใจ) เขาไม่อยู่กับเราแล้วเขาก็ไปไหนของเขา แบบชีวิตเราเราย่ำแย่ทางกายไม่พอทางใจอีก มันหลายอย่างมันรอบด้านแล้วอะ

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...มีก่อนหน้านี้มีคนมาพูดว่าแม่มีลูกสาวคนเดียวระวังหลุดมือ ระวังพลาดนะยังงี้ แม่หนูเลยพูดไปเลยว่า โอ้ย!ไม่กลัวหรอก ไหนจะต้องเลี้ยงลูกอีก เลี้ยงหลานอีก ลูกเขยอีก แม่ก็พูดไปแบบนั้น เราก็คิดว่าเราไม่เคยไปว่าใคร เขาก็เลยไม่รู้ว่าจะมาว่าอะไร มันเพราะมันก็พูดของมันแบบนี้ แม่เขาก็จะพูดไปยั้งงั้นตลอดเวลาใครถาม...คิดว่าคุณแม่ก็เสียใจนะ (เงิบ) อืม!

(A01, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

...ก็จะตั้งครรรค์ต่อไป และยกให้ศูนย์ประชาบดี แต่ตอนนี้ยังไม่แน่ใจว่าจะกลับไปอยู่บ้านหรือไปอยู่ที่บ้านพักเด็ก กลับไปบ้านก็กลัวจะไปเป็นขี้ปากเขา พ่อแม่จะได้ไม่ลำบาก เดี่ยวจะลองไปปรึกษาเขาก่อนแล้วค่อยว่ากัน

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

จากการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้เกิดตราบาปและถูกสังคมประณามว่าเป็นคนไม่ดี เนื่องจากสังคมไทยปลูกฝังในเรื่องบรรทัดฐานทางเพศและการตั้งครรภ์ที่กำหนดให้การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้ภายใต้หลักจารีตประเพณีเท่านั้น สตรีวัยรุ่นจึงรู้สึกผิดหวังและสับสนที่จะต้องดำรงบทบาทของหญิงตั้งครรภ์ รวมทั้งบทบาทของการเป็นมารดาเพื่อลดความกดดันจากการประณามและตราบาปทางสังคมและเป็นการตัดปัญหาในอนาคตที่จะเกิดบุตรนอกสมรสหรือบุตรที่ไม่พึงปรารถนาซึ่งผลที่เกิดขึ้นตามมาคือการยุติการตั้งครรภ์

4. ยุติการตั้งครรภ์

เนื่องจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การพัฒนาทางด้านจิตใจและอารมณ์ยังไม่เพียงพอต่อการเผชิญและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้และบางรายหาทางออกด้วยการยุติการตั้งครรภ์ โดยเฉพาะไม่ได้รับการยอมรับจากคู่รักหรือสามี ครอบครัวและสังคมรอบข้าง และมีโอกาสสูงในความพยายามในการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยหรือด้วยวิธีการใดๆที่จะเอาเด็กในครรภ์ออก

4.1 วิธีการยุติการตั้งครรภ์

ถึงแม้ว่าการตั้งครรภ์จะเป็นเรื่องธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต แต่สำหรับผู้ที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนานับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด นอกจากจะไม่ยอมรับการตั้งครรภ์แล้ว ยังพยายามทุกวิถีทางเพื่อทำให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดประกอบด้วย วิธีการรับประทานยาขับและการไปพบแพทย์ตามคลินิกเอกชน ดังนี้

4.1.1 การรับประทานยาขับประจำเดือน

หลังจากประจำเดือนไม่มาตามกำหนด หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะรับประทานยาสตรีต่างๆ เช่น ยาสตรีเบนโล ยาผงละลายน้ำ โดยมีความเชื่อที่ว่ายาเหล่านี้สามารถขับประจำเดือนให้มาตามปกติได้ตามคำแนะนำของเพื่อนและจากการตัดสินใจเอง ดังคำกล่าวของ A06, A07 และ A15

...เคยค่ะ กินยาสตรีเบนโลค่ะ ก็ตัดสินใจเอง กินไป 5 ขวด ขวดแรกตอนประจำเดือนขาดไปน่าจะ 2-3 เดือนได้

(A06, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

...ก็เป็นครรภ์แรกก็ไม่ได้สนใจ ว่าเมนส์จะมาไม่เลยกินยาผงละลายน้ำไป 2 ของกินไม่ค่อยได้มันเผลิด

(A07, ผู้ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2556)

...เคยกินยา กินไปขวดหนึ่ง ไปซื้อมากินเอง กินสตรีเบนโลเห็นเพื่อนบอกว่ากิน เพื่อให้ประจำเดือนมา ก็เลยลองซื้อมากิน แต่กินไปได้ขวดเดียว มันเหม็นจะอ้วกเลย ไม่ได้ซื้อมากินต่อ

(A15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2557)

การรับประทานยาขับเป็นวิธีที่ง่าย สะดวกต่อการซื้อขาย หรือที่เรียกกันว่ายาขับประจำเดือน ยาสตรีต่างๆ ยาขับเด็ก ตามความเชื่อที่ว่าเป็นการยุติการตั้งครรภ์วิธีหนึ่ง ซึ่งความจริงแล้วยาเหล่านี้ไม่สามารถขับประจำเดือนได้ในกรณีของการตั้งครรภ์ นอกจากนี้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังได้แสวงหาสถานที่ต่างๆ เพื่อยุติการตั้งครรภ์

4.1.2 การไปพบแพทย์ที่คลินิกเอกชน

เมื่อทราบแน่ชัดแล้วว่าตนเองตั้งครรภ์ หญิงวัยรุ่นจะปรึกษาแพทย์ตามโรงพยาบาล เพื่อขอให้แพทย์ยุติการตั้งครรภ์ให้ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการปฏิเสธ โดยแพทย์ได้อธิบายชี้แนะให้ตระหนักถึงอันตรายของการทำแท้ง และเนื่องจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและผู้เกี่ยวข้องคิดว่าผลกระทบของการตั้งครรภ์มีมากกว่าอันตรายจากการทำแท้ง จึงตัดสินใจเลือกสถานที่ทำแท้งตามคลินิกเอกชนด้วยวิธีการบีบแค้นที่หน้าท้องโดยหมอดำแย และวิธีการสอดยา ตามคำกล่าวของ A04 และ A10:

...แรกแม่ก็ปรึกษา เขาก็ให้เอาออกพอเขาก็อะไม่อยู่ ลูกหนูก็มีอยู่คนนึงแล้ว ก็เลย...หนูก็เลยไปปรึกษาหมอดำแยก็ให้เขาช่วย หนูก็เลยบอกอ้อม...ป้า ช่วยหนูหน่อย ทั้งเนื้อทั้งตัวหนูก็เหลือแค่พันแปด หนูเหลืออยู่แปดร้อย แม่หนูเหลืออยู่พันนึง แม่เขาก็ไม่อยากให้ทำหรอกแต่หนูไม่ไหว ออกมาก็ไม่มีพ่ออีกลำบาก หนูบอกให้เขาช่วย เขาก็บอกว่าจะช่วยแต่ตอนนี้มันยังไม่ออก เขาบอกให้รอก่อน รอดูอาการ เขาแค่กดท้องเฉยๆ จ้า...มีคนอื่นแนะนำให้เขาสงสาร เขาเห็นแล้วโธ้ย! บ้านเราก็งี้แล้วหนูก็อาการแพ้ด้วย แล้วหนูบางครั้งก็ทรุดเลยที่แทบคลานเลย เหลืออง นอนได้อย่างเดียวอะ จะลูกที่ก็โอยอ้วกบางทีก็กระโดนอะไรคอยอยู่ข้างตัว แม่เขาก็เลยจะไปตามที่เขาก็บอกอะเพื่อเขาจะช่วยอะไรได้บ้าง เขาวางใจก็โทรบอกแม่ หนูอ่อนวอนไอ้โห! ให้เขาช่วยลดให้มันบอก ว่าทั้งเนื้อทั้งตัวเหลืออยู่เท่านี้จริงๆ ก็บอกเขาตรงๆ ว่าเหลือเท่านั้นอะ เขาก็บอกอะเขาช่วย ถ้าไม่มีใครมาก็ไม่ช่วยนะเนี่ย เขาก็ช่วย หนูก็ให้ตั้งเขาไปเป็นหมอยู่แถวXXXจ้า อยู่ทางที่แม่หนูทำงาน เขาก็ช่วยคนแบบ คนที่ยังไม่พร้อมอะเนาะ มีเขาคนเดียวที่ว่าถูก

ที่สุด และเขาก็ช่วยก็เห็นผลบ้างแต่อาจจะช้า ที่แรกเนียไปหาหมอคลินิก ผู้ราคาเขาไม่ไหว คิดเดือนละสามพัน สองเดือนหนูก็หกพันที่แล้วหนูจะไปเอาที่ไหนฮี้ก็ไปเป็นหนี้ เป็นสินเขา แบบทน...ทนมานที่แรกก็กะจะไหว คำนีมันไม่ไหวเลยมีคนแนะนำมา โอ๊ย! โชคดีมาหน่อย โลงมาหน่อย ที่แรกเขาคิดหนูสามพัน หนูบอกว่าที่แรกหนูไม่รู้ หนูคิดว่าเขาจะเอาค่าหยูกค่ายาอันนี้ ไซปะ หนูไม่เคยไปทำ ครั้งแรกเขาก็บอกว่าเอาสามพัน หนูไม่มีเลยทั้งเนื้อทั้งตัวทั้งแม่ทั้งหนูเหลืออยู่แค่พันแปดจริง ๆ กลับมาไม่มีอะไรกิน กินข้าวเลย หนูก็เลยบอกป้าเขาก็เลยยอมช่วย เขาก็บอกว่าให้รอนะถ้าวันนั้นไม่ไหลถึงรอบเดือนอีกทีนึงเดี๋ยวเขาจะมาเองเขาว่าอย่างงั้น ก็ฟุ้งนี้พอดีหนูรอบเดือนหนูก็จะมา หนูก็รอด

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

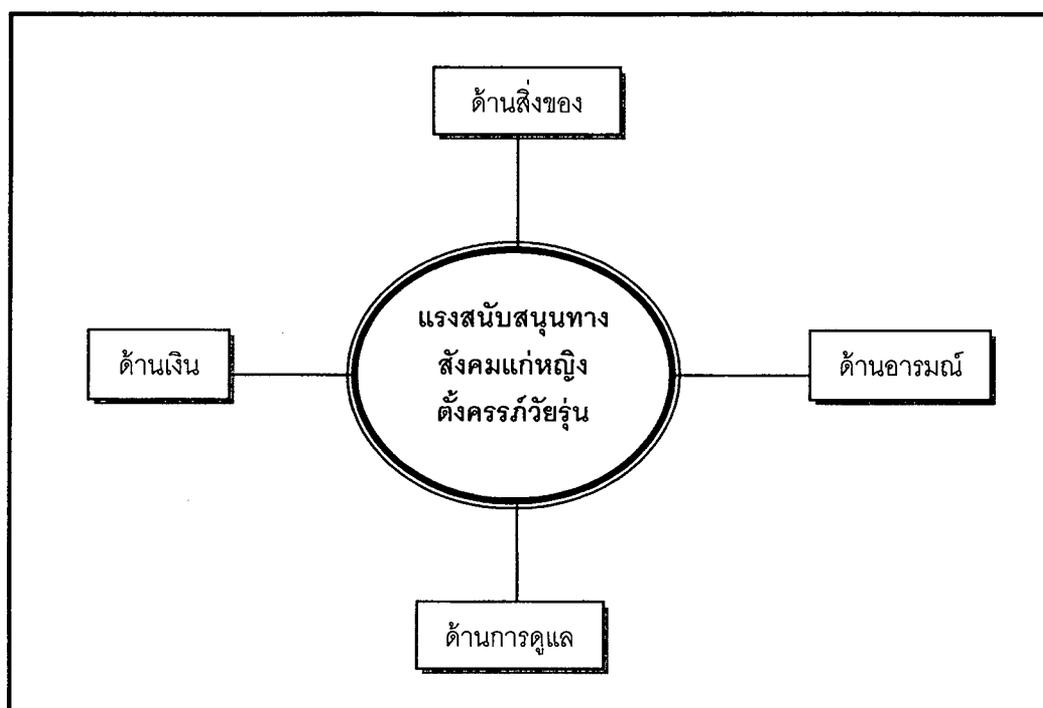
...ก็ไปหาหมอที่คลินิกคะ เขาอดยาให้ แต่ไม่ออก ญาติเขาแนะนำมาคะ

(A10, ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2556)

เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีผลกระทบจากการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการยอมรับจากครอบครัว คู่รักหรือสามีและบุคคลรอบข้าง เพราะบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น รวมไปถึงแรงสนับสนุนทางสังคม

แรงสนับสนุนทางสังคมแก่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

แรงสนับสนุนทางสังคม (social support) เป็นการแสดงความรู้สึกของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน ญาติและบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นมีความสำคัญต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่างยิ่ง เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือภาวะเจ็บป่วย แรงสนับสนุนทางสังคมประกอบด้วย 1) การสนับสนุนด้านเงิน 2) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ เช่น เสื้อผ้า อาหาร ของใช้สำหรับเด็กอ่อน 3) การสนับสนุนด้านการดูแล เช่น การช่วยพยุง หรือการดูแลต่างๆ และ 4) การสนับสนุนด้านอารมณ์ เช่น การให้กำลังใจ การปลอบใจ (Sudnongbua Supaporn, 2010) รายละเอียดดังนี้

ภาพ 17 แรงสนับสนุนทางสังคมแก่หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น

1. แรงสนับสนุนด้านเงิน (Financial support)

หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากพ่อและแม่ของคู่รักหรือสามี ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพขณะตั้งครรรภ์ เช่น ค่ายา ค่าอาหารเสริม ค่าเดินทางไปพบแพทย์ นอกจากนี้บางรายที่มีปัญหาเศรษฐกิจภายในครอบครัวจะได้รับการสนับสนุนการเงินจากเพื่อน ดังคำกล่าวของ A04, A05 และ A15

...เพื่อนหนูกี้มีคนเดียวและที่พอจะแบบหยิบยื่นให้เราได้บ้าง บางครั้งเราไม่มีกินเขาก็เอาเงินมาให้แม่หนูใช้บ้างอย่างเงี้ย เขามีเงินอะเนาะ บอกว่าไม่เป็นไรเอาไว้ซื้อข้าวกิน เขาก็มานอนอยู่เนี่ย เขาก็บอกช่วยค่าน้ำค่าไฟ เขาว่ายังงี้ตอนแรกก็บอกว่าไม่ต้องการหรอกไม่อยากจะอะไรเลยมาอยู่เฉยๆ ได้ไม่ว่า เขาบอกว่าไม่ได้เกรงใจ หนูกี้ยังได้ทუნชีวิตไปอีกหน่อย

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...แม่เขา (แม่ของคูรักหรือสามี) ก็ให้เงินบอຍถ้าเงินเดือนออกให้พันสองพัน แม่เขาทำงานร้านอาหารญี่ปุ่นที่เซนทรัลและคะ

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

...เสียค่ายาครั้งละ 400 บางครั้งก็คิดเวลาไปหาหมอเอารถพ่อเขาไปเขาก็ จะช่วยค่าน้ำมัน

(A15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2557)

เนื่องด้วยในขณะที่ตั้งครรภ์ย่อมมีภาวะค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้นการได้รับแรงสนับสนุน ด้านการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในหญิงตั้งครรภ์รุ่นที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ หรือการเงิน นอกจากนี้หญิงตั้งครรภ์รุ่นยังได้รับแรงสนับสนุนทางด้านวัตถุสิ่งของอีกด้วย

2. แรงสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ (Material support)

แรงสนับสนุนทางด้านวัตถุสิ่งของเป็นการให้ความช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์รุ่น จากเพื่อน เพื่อนร่วมงานและแม่ของคูรักหรือสามี ซึ่งเป็นการสนับสนุนอาหาร (ภาพ 18) ยาบำรุงครรภ์ นม เสื้อผ้าและอุปกรณ์สำหรับเด็กอ่อน ดังคำกล่าวของ A04 และ A05:

...โห!เพื่อนมานี้ต้องหาของมาให้กิน คนรอบข้างดี คนอื่นเขาก็ไม่รู้จะแนะนำไม่รู้ว่ เราเป็นยังไง เขาก็ไม่ได้มาตอกย้ามาว่าเรา เขาก็ซื้อของให้พุนเงิน ซื้อเสื้อผ้า ผ้าอ้อม กระมังอาบนงอาบน้าให้ พ่อแม่เห็นก็ชื่นใจ ออกมาเราก็ไม่ต้องเสียเงินอะนะ ใครให้อะไรเราก็เอา ของใช้แล้วเราก็เอา เราก็ไม่ได้ถือว่ดีเด่นอะไร

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...แม่ผัวก็ซื้อของมาให้กินตอนรู้ว่าท้องอะ ซื้อของมาให้บ้างซื้อนมมาบำรุง แล้ว ก็ซื้อยาซื้ออะไรมาให้กิน

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

ภาพ 18 การได้รับแรงสนับสนุนด้านอาหาร

เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังไม่มีรายได้เป็นของตนเอง การได้รับแรงสนับสนุนด้านวัสดุสิ่งของทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว โดยเฉพาะค่าอาหาร เสริมบำรุงครรภ์และอุปกรณ์สำหรับเด็กอ่อน นอกจากบุคคลรอบข้างจะให้การช่วยเหลือด้านวัสดุสิ่งของแล้ว หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังรู้สึกถึงการได้รับการดูแลเอาใจใส่

3. แรงสนับสนุนด้านการดูแล (Instrumental support)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนด้านการดูแลเอาใจใส่ เนื่องด้วยยังเป็นผู้ที่มีอายุน้อยและเป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรก ทำให้บุคคลใกล้ชิดเกิดความเป็นห่วงจึงต้องคอยดูแลเอาใจใส่ เกี่ยวกับด้านอาหาร การดูแลเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและช่วยเหลือด้านการเรียน ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรู้สึกว่ามีความรักเอาใจใส่และห่วงใย ดังตัวอย่าง A13, A15 และ A16:

...กะแฟนเขาก็มาทำงานอยู่ด้วยกันกะที่บ้าน เขาก็จะดูแลหาโน้นหานี้ให้กิน

(A13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

...ครูเอาใจใส่ดี เขาช่วยเหลือแบบเราไม่รู้อะไรเขาก็จะบอกเรา เพื่อนที่เราเรียนด้วยกันก็เป็นรุ่นเดียวกันก็มีพี่กว่าก็มีเด็กกว่าก็มี ส่วนใหญ่ก็จะมีครอบครัวแล้ว มีแล้วทุกคน ถ้าทำอะไรไม่ได้ก็ให้ลอกอะไรแบบนี้

(A16, ผู้ให้สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

...บางที่แม่ก็ช่วยพยุง บางที่แฟนก็ช่วยพยุง ช่วยเดินตาม

(A15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2557)

แม้ว่าจะเป็นการตั้งครรรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา แต่การที่หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นได้รับการดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะคู่รักหรือสามี ทำให้หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นตั้งครรรภ์สามารถปรับตัวต่อการตั้งครรรภ์ได้ รวมทั้งการได้รับแรงสนับสนุนทางอารมณ์

4. แรงสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional support)

การสนับสนุนด้านอารมณ์ พบว่า หญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นสามารถระบายความรู้สึกไม่สบายใจต่างๆ กับบุคคลอื่นได้ เช่น การพูดคุยปรึกษากับบุคลากรทางการแพทย์ การได้รับกำลังใจจากบุคคลในครอบครัวและจากเพื่อน ดังตัวอย่าง A04, A05 และ A11

...พอไปปั๊บนมแม่หนูไปขอคำปรึกษาจากเขา เขาถึงให้ไปอะ หมออนามัยอะ เขาส่งสารแม่หนู เขาเห็นครอบครัวหนูเป็นยังงี้ เขาบอกว่าลองไปปรึกษาเขาดูเผื่อเขาจะช่วยอะไรได้ เขาก็ให้มาหนูก็จิตใจดีขึ้นขึ้นมาหน่อยยังมีที่ให้คำปรึกษายังมีที่ช่วยเหลือ

(A04, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2556)

...ก็พอกับแม่ แม่ก็บอกว่าไม่ต้องคิดมากมีอะไรก็ให้มันมีไปกับเพื่อนก็บอกว่าออกแล้วก็มาเรียนใหม่ได้ไม่เป็นไร เพื่อนก็ให้กำลังใจดี...กะแฟนก็ไม่ได้พูดคุยอะไรกับเขาหรอกอะ เขาก็บอกว่ามีแล้วก็ไม่ต้องเอาออกอะไรอย่างงี้ มันก็เสียเวลาเอาออก

(A05, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2556)

...มีแม่ มีพ่อ และก็มีแฟน เขาก็จะบอกว่า ถ้าเราเครียดเรื่องอะไร เขาก็จะคอยบอกว่าย่าเครียด ให้กำลังใจตลอด กะพ่อแม่เขาก็ให้กำลังใจเรา เราเป็นอะไร เขาก็จะคอยถามตลอด

(A11, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2557)

แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสำคัญต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่างยิ่ง เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือภาวะสุขภาพ ผู้ที่มีความรู้สึกร่วม การได้รับกำลังใจ ความเห็นใจทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นผ่านพ้นภาวะของปัญหาเหล่านั้นไปได้ โดยเฉพาะการได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว เช่น พ่อแม่ คู่สมรส ญาติพี่น้อง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า บุคลากรทางการแพทย์ เพื่อนสนิท หรือกลุ่มเพื่อนร่วมงานมีส่วนสำคัญต่อการรับรู้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น สำหรับในบทถัดไปจะกล่าวถึงการอภิปรายผลการศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ